ронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

48-дахи жэлээ гарана

Буряад Үнэн

-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 112 (13428)
1971 оной майн 13, четверг

Сэн 2 мүнгэн

ЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДҮҮДЭЙ ҺУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ КРУЖНОЙ ҺУНГУУЛИИН КОМИССИНУУДТА

НЭЭМЭЛ БЭШЭГ

ин хэдэ хэдэн округуудһаа союзна республи- Верховно Соведүүдэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлһэн тухай предприятинуудай, колхо- хозуудай, эмхи зургаануудай, һургуулинуудай , тэрэшэлэн һунгагшадай һунгалтын урда өнүүдһээ бэшэгүүд болон телеграммануудые табиһан бидэнэр, КПСС-эй Центральна Коми- д, тус бүридөө абаад байнабди.

союзна республикануудай Верховно Сове- утадта кандидадуудаар дэбжүүлһэн хүдэлмэ- олхознигуудта, инженерно-техническа хүдэлмэ- , алба хаагшадта, бүхы һунгагшадта үнэн зүр- алан хүргэнэбди. Манда үзүүлһэн ехэ хүндэ этигэл найдабариинь манай агууехэ Ленинэй үлһэн этигэл найдабари гэжэ, Коммунис пар- ные арад зоной бүгэдөөрэн дэмжэжэ байһа- й XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые , шэнэ табан жэлэй даабаринуудые амжалта- эр манай оронoй ажалшадай эрид шиидэнхэй өө нэгэ гэршэ гэжэ тоолонобди.

ин нэгэл округто бидэнэй хэн нэгэнэй һунгаг- й байһан тула, союзна республикануудай Соведүүдэй һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин удһаа һунгагдаха зүбшөөлөө үгэгты гэжэ Центральна Комитет манда һанамжалан дурад- :

В Л. И. — һунгуулиин Бауманска округ, Москва хото, РСФСР.

В Г. И. — һунгуулиин Йошкар-Олагай округ, Мариин АССР, РСФСР.

ГРИШИН В. В — һунгуулиин Вешняковско округ, Москва хото, РСФСР.

КИРИЛЕНКО А. П. — һунгуулиин Политехническэ округ, Ленинград хото, РСФСР.

КОСЫГИН А. Н. — һунгуулиин Фрунзенска округ, Москва хото, РСФСР.

КУЛАКОВ Ф. Д. — һунгуулиин Нижнеломовско округ, Пензенскэ область, РСФСР.

КУНАЕВ Д. А. — һунгуулиин Баканасска округ, Алма-Атын область, Казахай ССР.

МАЗУРОВ К. Т. — һунгуулиин Василеостровско округ, Ленинград хото, РСФСР.

ПЕЛЬШЕ А. Я. — һунгуулиин Краснооктябрьска округ, Волгоград хото, РСФСР.

ПОДГОРНЫЙ Н. В. — һунгуулиин Ленинградска округ, Москва хото, РСФСР.

ПОЛЯНСКИЙ Д. С. — һунгуулиин Павловска округ, Алтайн хизаар, РСФСР.

СУСЛОВ М. А. — һунгуулиин Автозаводской округ, Тольятти хото, Куйбышевска область, РСФСР.

ШЕЛЕПИН А. Н. — һунгуулиин Пролетарска округ, Калинин хото, РСФСР.

ШЕЛЕСТ П. Е. — һунгуулиин Ленинскэ округ, Киев хото, Украинын ССР.

ЩЕРБИЦКИЙ В. В. — һунгуулиин Баглейскэ округ, Днепропетровско область, Украинын ССР.

АНДРОПОВ Ю. В. — һунгуулиин Новомосковско округ, Тульска область, РСФСР.

ДЕМИЧЕВ П. Н. — һунгуулиин Ленинскэ округ, Ярославль хото, РСФСР.

МАШЕРОВ П. М. — һунгуулиин Ленинскэ округ, Минск хото, Белоруссиин ССР.

МЖАВАНАДЗЕ В. П. — һунгуулиин Заводской округ, Тбилиси хото, Грузиин ССР.

РАШИДОВ Ш. Р. — һунгуулиин Пахтаабадска округ, Андижанска область, Узбегэй ССР.

УСТИНОВ Д. Ф. — һунгуулиин Ковровско округ, Владимировска область, РСФСР.

КАПИТОНОВ И. В. — һунгуулиин Подольско городской округ, Московско область, РСФСР.

КАТУШЕВ К. Ф. — һунгуулиин Георгиу-Дежскэ округ, Воронежско область, РСФСР.

ПОНОМАРЕВ Б. Н. — һунгуулиин Заводской округ, Саратов хото, РСФСР.

СОЛОМЕНЦЕВ М. С. — һунгуулиин Миасска округ, Челябинска область, РСФСР.

Союзна республикануудай Верховно Соведүүдэй депутадта кандидадуудые бүридхэлдэ абахадаа, бидэнэй энэ мэдүүлгые документ болгон, хараадаа абахыень һунгуулиин окружной тус тус комиссинуудые гуйнабди.

БРЕЖНЕВ Л. И.
ВОРОНОВ Г. И.
ГРИШИН В. В.
КИРИЛЕНКО А. П.
КОСЫГИН А. Н.
КУЛАКОВ Ф. Д.
КУНАЕВ Д. А.
МАЗУРОВ К. Т.
ПЕЛЬШЕ А. Я.
ПОДГОРНЫЙ Н. В.
ПОЛЯНСКИЙ Д. С.
СУСЛОВ М. А.
ШЕЛЕПИН А. Н.
ШЕЛЕСТ П. Е.
ЩЕРБИЦКИЙ В. В.
АНДРОПОВ Ю. В.
ДЕМИЧЕВ П. Н.
МАШЕРОВ П. М.
МЖАВАНАДЗЕ В. П.
РАШИДОВ Ш. Р.
УСТИНОВ Д. Ф.
КАПИТОНОВ И. В.
КАТУШЕВ К. Ф.
ПОНОМАРЕВ Б. Н.
СОЛОМЕНЦЕВ М. С.

ҺУНГАЛТЫН УРДА ТЭЭХИ ОКРУЖНОЙ ЗҮБЛӨӨН

РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ Сэлэнгын һунгуулиин 799-дэхи округ

ГУСИНООЗЁРСК. Нүүрһэшэдэй соёлой ордондо холын Захааминай металлургнууд болон малшад, Зэдэ ба Борьёогой хонишод, Хяагтын механизаторнууд, утаһа зэрэгшэд, Сэлэнгын таряашад болон нүүрһэшэдэй түлөөлэгшэд һунгалтын урда тээхи окружной зүблөөндэ сугларба. РСФСР-эй Верховно Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Сэлэнгын һунгуулиин 799-дэхи округой окружной комиссиин секретарь С. Д. Ринчинов зүблөөе нээгээ.

Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой зоотехник Г. Ц. Батуев эгээн түрүүлэн үгэ абаба.

— Манай колхозой гэшүүд колхозойнгоо ахалагша хонишон **Гомбо-Сурун Гончиковна Цыремпиловада** гурбадахяа ехэ найдабари үзүүлбэ. Нүхэр Цыремпиловае РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Сэлэнгын һунгуулиин 799-дэхи округһоо дэбжүүлээбди. Гомбо-Сурун Гончиковна эрхим хонишон гэжэ ганса манай аймагта бэшэ, мүн бүхы республика соогоо мэдээжэ болонхой. Һүүлэй жэлнүүдтэ хододоо 100 хонин бүрин 100, 100-һаа дээшэ хурьга абана. Үнгэрһэн жэлдэ—140, байгша ондо 131 хурьга абаад байна. Энэмнай республика соохи рекорд болоно бшуу. Ажалынь үндэрөөр сэгнэгдэнхэй. Нүхэр Цыремпилова Социалис Ажалай Герой, үнгэрэгшэ жэл «Республикын габьяата малшан» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, бүри һаяхан Октябриин Революциин орденоор шагнагдаа. Манай колхознигуудай дурадхалые дэмжэхыетнай та бүгэдэндэ хандanаб, — гээд нүхэр Батуев үгэеэ дүүргэбэ.

Трибунада Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Б. Г. Банзаракцаева гараба. Юрөөгэй колхознигууд хүршэ колхозойнгоо хонишониие—Гомбо-Сурун Гончиковнае эрхим хүдэлмэришэн гэжэ һайн мэдэдэг. Энээнэй урда тээшье нүхэр Цыремпилова манай этигэл найдабарида хүртөөд, тэрэнээ хүсэд бүрин дүүргэжэ ябаа. Мүнөөшье дүүргэхэ гэжэ найданабди. Саашадаа нүхэр Цыремпилова бүри ехэ амжалта туйлажа, маанадтаа ажалай эрхим жэшээ харуулха байха.

Зүблөөн дээрэ Буряадай АССР-эй габьяата багша Д. Б. Будаев (Сэлэнгын аймаг), залуу һунгагша, Хяагтын ээрэлгын-трикотажна фабрикын хүдэлмэришэн С. Б. Чингеева, Гусиноозёрско ГРЭС-эй барилгын управлениин шулуушадай бригадир В. П. Засухин, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Холтосон руднигай хүдэлмэрилэгшэ С. Г. Харламов, Хяагтын № 466 ПМК-гай инженер Б. Ж. Гатыпов гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, Сэлэнгын һунгуулиин 799-дэхи округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой нүхэр **Гомбо-Сурун Гончиковна Цыремпиловае** дэбжүүлхэ дурадхал халуунаар дэмжэөд, һунгалтын үдэр тэрэнэй түлөө дуугаа үгэхыень бүхы һунгагшадые уряалба.

Һунгалтын урда тээхи окружной зүблөөн дээрэ округой һунгагшадта хандаһан бэшэг абтажа, һунгуулиин участогуудаар этигэмжэтэ нюурнууд һунгагдаа.

Окружной зүблөөнэй һүүлээр РСФСР-эй Верховно Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Сэлэнгын һунгуулиин 799-дэхи округой окружной комиссиин заседани боложо, нүхэр **Гомбо-Сурун Гончиковна Цыремпилова** РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта һунгагдахаар бүридхэлдэ абтаба.

Г. САБЖАЕВ.
«Улаан Сэлэнгэ» газетын редактор.

АН ЖЭЛЫЕ РҺООНЬ УРИД

Э ЗОРИЛГО ТАБИБА

час 30 минута. Улаан- заводой хашаа соохи дээрэ хүдэлмэришэд арба.

парткомой секретарь Сергеевич Петров стол дoһон микрофондо дү- лэбэ:

унис партиин XXIV һoop һара шахуу саг түүхэтэ съезд дээрэ ралго, хараа түсэбүүдэй иинь мүнөө хүн бү- болонхой. Түрэл пар- алһан түсэбүүдые бо- бэелүүлхын түлөө со- шармайн оронхой. й шэнэ социалис уял- . Оронойимнай ниис- Ленинград хотын эдэхи табан жэлэй болзорһоонь урид дүүр- һайн һайхан үүсхэл Энээнниень ВЦСПС-эй Президиум һайшааһан байна. Энэ үүсхэлыень оронойимнай ажалшад халуунаар дэмжэжэ байна. Манайшье заводой коллектив уялгаяа шэнэлхэ болобо...

Улаан-Үдын шэлэй заводой коллектив һара, квартал бүри даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, республика доторoo нилээд мэдээжэ болоһон байна. Ажал хүдэлмэридөө харюусалга ехэтэйгээр хандадаг габшагай бэрхэ хүдэлмэришэд эндэ олон. Тэдэнэр бии байгаа арга боломжоёо хүсэд хэрэглэн, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа байдаг. Хүдэлмэришэдэй ажал хүнгэдхэхэ, шэнэ оньһон түхеэрэлгэнүүдые тодхохо талаар һүүлэй үедэ ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ. Мүнөө шэл отолхо оньһон түхеэрэлгэ тодхогдожо байна.

Байгша оной нэгэдэхи кварталай даабариһаа гадуур 40 мянган дүрбэлжэн метр шэл гаргаха гэһэн социалис уялгаяа 100 мянганда хүргэжэ, коммунис партиин XXIV съездые ажалай бэлэгтэйгээр угтаа бэлэй. Апрель һара соошье эдэнэр ажалайнгаа эршые һуладхангүй амжалтатай һайнаар хүдэлжэ гараа. Тус заводой коллектив шэнэ табан жэл соо наймадахи табан жэлэйхиһээ 6,3 миллион дүрбэлжэн метр ехэ шэл үйлэдбэрилхэ гэһэн уялга хүдэлмэришэд баталан абаба.

Заводой хүдэлмэришэдэй зүгһөө машинно-ванна цехэй шэл хайлуулагша, үнинэй коммунист Евгений Сергеевич Божедомов үгэ хэлэбэ.

— Манай заводой коллектив абаһан бүхы уялгануудаа дүүргэхын тула бултадаа оролдожо хүдэлдэг, хамаг зорилгонуудаа бэелүүлдэгшье байнабди. Тиимэһээ Москвагай ажалшадай гаргаһан үүсхэлые дэмжэнэбди.

Табан жэлэйнгээ даабари декабриин 28-да дүүргэхэ гэһэн социалис уялга жэлэй эхиндэ абаа бэлэйбди. Бүхы арга боломжоёо тооложо үзэхэдэ, жэлэй даабари декабриин 26-да дүүргэхэ арга бии байба. Тиигэжэ табан жэлэйнгээ даабариһаа гадуур 200 мянган дүрбэлжэн метр шэл, 600 мянган шэл амһарта гаргажа, 220 мянган түхэригэй продукци худалдаха болонобди. Тэрэнэй ашаар 60 мянган түхэригэй сэбэр олзо үйлэдбэридөө оруулха ёһотойбди. Энэ хараа зорилгонуудые бэелүүлхэ арга боломжо бидэнэртэ бии...

Заводой хүдэлмэришэд Е. С. Божедомовой дурадхалые дэмжэжэ байһанаа мэдүүлбэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

АЯСАМААР ДҮНГҮҮД

Р. Хабарай урин дулаан һамбаашалан, газа- нойтые алдангүй, та- гони болзорто үнгэргэ- аймагай колхоз, совхозуудай механизаторнууд горитойхон оролдожо байнхай.

Һүүлэй мэдээнэй ёһоор «Дружба» колхозой таряашад эртын орооһото ургамалнуудые тариха 8800 гектар тарялананайнгаа 5196 гектарта тарилга хэжэ, аймагай ажахынуудта дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гараба. Энэ ажахын түрүү механизаторнууд Александр Сергеевич Богидаев, Григорий Афанасьевич Жаров, Георгий Ефимович Шиханов, Александр Иннокентьевич Чапаевский гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг агрегадууд үдэр бүриингөө даабарие хоёр үлүүлэн дүүргэнэ.

Тиихэдэ «Победа» колхозой, Хелгын совхозой таряашад мүн лэ эршэтэйгээр ажаллажа, туйлаһан амжалтаяа улам батадханад.

В. ЭПОВ.

ТАРИЛГА ДҮҮРГЭБЭ

ШЭБЭР. **(Телефоноор** намя Ленина» колхозой рнууд 5279 гектар та- ртын орооһото ургамал- дүүргэбэ. Тус ажа- н тракторно-таряан ажа- -Доржо Иванович Бад- й хүтэлбэрилдэг 3-дахи ряашад хүдэлмэриин 13 шада 886 гектарта та- . Тиихэдэ Харгааһатын адынхид 631 гектарта оһото ургамалнуудые та- ээд, хүршэ Калиновкын рнуудта туһалһан бай-

тарилгын үедэ дэлгэр- с мүрысөөндэ Галтайн Даба Жалсан Эрдынее- ы Гармаевай агрегадууд нгөө даабарие 150— дүүргэбэ.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой Е. К. Бельскиин агрегат тарилга хэжэ байна.

Б. ЖАМБАЛОВАЙ фото.

Тарилга дээрэһээ

ҺААТАНАГҮЙ

Хагсуу хүйтэн һалхин үлеэжэ, таряалан дээгүүр тэнгэри тулама гэхээр элһэ шорой тууажа байгаашье һаань, Клочнёвско бригадын механизаторнууд ажалаа зогсооногүй.

«Хабарай үдэр—жэл тэжээдэг» гэһэн арадай үгын удхые таряашан бүхэн гүйсэд ойлгоно ха юм даа.

Тус бригадын үнинэй механизатор Михаил Добрынинай хүтэлбэрилдэг агрегат үнгэрһэн табан хоног соо 100 гектарта шэниисэ хэрээһэлүүлэн таряад, даб дээрэ мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана.

Тэрэшэлэн Турунтаевска бригада баһал эртынгээ тарилга эхилбэ. Эдэнэр бүхыдөө 455 гектарта эртын тарилга хэжэ, га бүриһөө 16 центнерһээ бага бэшэ таряа ургуулха зорилготой. Энэ бригадада дүршэлтэй механизатор Василий Шепшуковой агрегат эрхимлэжэ ябана. Тэдэнэр үдэрэй 40—55 гектар хүрэтэр тарина.

«Прибайкалец» колхоздо дүрбэ-табан үдэрэй туршада 800 гаран гектарта шэниисэ таригдаа.

— Бүхыдөө 2100 гектарта шэниисэ, 450 га обёос, 150 га горох тариха түсэбтэйбди. Тэрээндээ үшөө 1700 га газар хахалжа бэлдэхэ болонобди. Юрэдөө хэхэ хүдэлмэримнай ехэ. Тиибэ яабашье болзор соонь эртын тарилга дүүргэхэбди, — гэжэ колхозой главна агроном Михаил Бакиров хэлэнэ.

Сагай уларилай муу, ходо хүйтэн һалхинай үлеэжэ, заримандаа саһа бордоһо шэдэлжэ байгаашье һаань, колхозой механизаторнууд ажалаа ехэ шадамараар эмхидхэнэ. Жэшээнь, хүйтэншэг байгаа һаань, тарилгын агрегадуудые байлгаад, газараа хахална, минеральна үтэгжүүлгэ оруулна. Дахин дулаархалаарнь дары тарижа эхилдэг. Мүрысөөнэй дүн даб дээрэ гаргаад үзэхэдэ, Иркилик нютагай бригада эрхимлэжэ ябана.

Эндэ механизаторнууд хабарай тарилгын үедэ нэгэшье үдэр, час дэмы гээхэгүй, бүхы хүдэлмэреэ богони болзорто һайн шанартайгаар дүүргэхэ гэжэ оролдоно.

П. ГРИГОРЬЕВ.
Прибайкалиин аймаг.

1971 13 ВОСКРЕСЕНИ ИЮНЬ

РСФСР-эй, БурАССР-эй Верховно Соведүүдэй нюбагай Соведүүдэй һунгалта

ХЯАГТА. Ехэ-Нугын совхозой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон алба хаагшадай хамтын суглаан болобо. Эндэ 398 хүн хабаадажа, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадые дэбжүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсээ. Энэ асуудалаар КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша Г. Цыбиков мэдээсэл хэбэ.

Совхозой нэгэдэхи отделениин партийна эхин организациин секретарь Ч. Вамбуевта үгэ үгтэбэ. Тэрэ хадаа Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар отделениингээ түрүү һаалишан **Мария Гомбожаповна Гармажаповае** Хираанай адагай һунгуулиин 101-дэхи округһоо дэбжүүлхэ гэһэн һаналаа дурадхаба. Нүхэр Гармажапова 1960 онһоо эхилэн, ходо һү һаалиин фермэдэ хүдэлхэдөө, ажалдаа абьяастай, оролдосо хэшээл ехэтэй байһанаа харуулаа. Засагай дээдын органдо һунгагдаад байхадаа, бидэнэй найдабарие харюулжа шадахал байха гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

●

БАРГАЖАН. Баргажанай адагай загаһанай комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон алба хаагшадай һунгалтын урда тээхи суглаан уржадэр үдэшэ үнгэргэгдэбэ. Энэ суглаа нээһэн заводой хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ М. И. Серебряков сугларагшадта уласхоорондын байдал, мүн энэ үнгэргэгдэхэ һунгалта тухай һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэһэнэйнгөө һүүлээр комбинадай директор И. Т. Пестеревтэ үгэ үгэбэ.

Иван Тихонович Пестерев комбинадай хүдэлмэришэдэй туйлаһан амжалта, саашанхи хараа зорилгонууд тушаа тобшо тэдыгээр хэлээд, Баргажанай адагай һунгуулиин 42-дохи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй обкомой эдеэ хоолой, хүнгэн промышленностиин ба худалдаа наймаанай таһагые даагша **Клавдия Павловна Альцманиие** дэбжүүлхэ дурадхал оруулаа.

Тэрэнэй һүүлээр үгэ хэлэһэн баанха бүтээлгын цехэй слесарь В. Н. Колмаков, комбинадай электрик И. А. Поливцев, ахамад инженер Т. Е. Степанова болон бусад нүхэр Альцманиие Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэһэн И. Т. Пестеревэй дурадхалые дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ.

●

УЛААН-ҮДЫН АЙМАГ. Жэрэмэй һунгуулиин 132-дохи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой нэгэдэхи секретарь **Клим Кирилович Шомоев** дэбжүүлэгдэбэ.

— Манай Жэрэмэй һунгуулиин 132-дохи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй дээдэ зургаанда нүхэр К. К. Шомоевые дэбжүүлнэб,—гэжэ эгээн түрүүлэн үгэ хэлэһэн, «Советская Россия» колхозой правлениин түрүүлэгшэ Л. С. Трифонов мэдүүлбэ.

Удаань үгэ хэлэһэн ажахын хүдэлмэришэд — инженер-механик В. П. Девятов, һү һаалиин фермые даагша Г. Н. Янников, техник-үрэжүүлэгшэ И. Е. Дорофеев, һаалишан Ефросинья Рандина, гахайшан Е. Р. Алексеев гэгшэд энэ кандидатурыень нэгэн дуугаар дэмжэһэн байна.

А. НАГАСЛАЕВ.

●

УЛААН-ҮДЭ. Железнодорожно район. Чайковскиин һунгуулиин 28-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй обкомой секретарь **Владимир Георгиевич Бирюковые** дэбжүүлһэн авиазаводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд, алба хаагшадай суглаан болобо. Цехэй партийна эхин организациин секретарь Александр Иванович Афонин тус дурадхалые эгээн түрүүлжэ оруулхадань, альга ташалган удаан замхабагүй.

Удаа дараалан үгэ абаһан цехэй мастер Ф. Валосеев, маляр В. Степнева, цехэй начальник П. Пономарев гэгшэд тэрэ дурадхалыень нэгэн дуугаар дэмжэжэ байһанаа олоной үмэнэһөө мэдүүлээ.

Суглаанда хабаадагшад Чайковскиин һунгуулиин 28-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй обкомой секретарь В. Г. Бирюковые дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол нэгэн дуугаар абаба.

ПАРТИ БОЛОН АРАДАЙ БАТА НЭГЭДЭЛ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДТА КАНДИДАДУУД ДЭБЖҮҮЛЭГДЭНЭ

●

КАБАНСК. Шергинскэ һунгуулиин 82-дохи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь **Василий Иннокентьевич Титов** дэбжүүлэгдэбэ. Тэрэнэй кандидатурые «Шергинский» совхозой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд болон алба хаагшад дэбжүүлээ.

Ойморой һунгуулиин 84-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадые нэрлэн дэбжүүлхэ суглаан Ойморой совхоздо боложо үнгэрбэ. Энэ суглаанда хабаадагшад гүрэн түрын дээдын орган—Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр нүхэр **Сергей Семенович Дмитриевые** дэбжүүлбэ.

Кабанскын һунгуулиин 79-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Байгалай совхозой һүнэй фермые даагша **Мария Петровна Никонова** дэбжүүлэгдэбэ. М. П. Никонова олон жэлдэ һаалишанаар хүдэлжэ, баян дүй дүршэлтэй болоһон юм. Тэрэнэй даадаг фермын һаалишад амжалтатай һайнаар ажаллажа, олоной дундаһаа шалгаржа байдаг.

Вилюйскэ һунгуулиин 88-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй Буряадай обкомой партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таһагые даагша нүхэр **Александр Бадлаевич Бардоновые** дэбжүүлбэ. Суглаанда хабаадагшад Александр Бадлаевич Бардоновой кандидатурые нэгэн дуугаар дэмжэбэ.

Н. КОНСТАНТИНОВА,
КПСС-эй Кабанскын райкомой инструктор.

ОЮУН БЭЛИГЭЭ—АРАДТАА

роной дабажа гара- ба илалтын алдар- ет киногой эрхим дотор харуулаг- Үбэлэй ордониие саһаа хойшо ай мүшэтэ старт- рэтэр — эгээл тии- баатар үеын кино- социализм бай- оммунис общество байгаа дэлхэйдэхи гүрэнэй түүхэнь. оо юһэдэхи табан үсэб бэелүүлжэ мүнөө үедэ кине- стнууд болбол лтойгоо, партитаяа, алтайгаар үүсхэл йгоор ажаллажа «Совет арадай эл- ын ажабайдалтай ёолын барисаанай ха бүринь, зохёо- ажалайнь амжалта туйлалтань улам урагшатай байха» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй үгэнүүд Бүхэсоюзна хоёрдохи съездэ сугларһан экранай мастернуудай зориг бадаруулдаг программань болобо. Тэрэ съезд майн 11-дэ Кремлиин Ехэ ордон соо нээгдэбэ.

Нүхэд **В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Б. Н. Пономарёвой,** КПСС-эй Центральна Шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ **Г. Ф. Сизовэй** президиумдэ орожо ерэхэдэнь, нэрьемэ альга ташалгаар угтана. Совет киногой мэдээжэ ажал ябуулагшад, зохёолой ба ниитын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд тэдэнэртэй хамта президиумдэ ерэлсэнэ.

Кинорежиссер С. А. Герасимов съездые нээбэ. СССР-эй кинематографистнуудай союзые Ленинэй орденоор шагнаһанай түлөө Советскэ Союзай түрэл Коммунис партида, Совет правительствада халуун баяр баясхалан совет киноматографистнуудай нэрэһээ С. А. Герасимов элирхэйлэн мэдүүлбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое хүндэлэлэй президиумдэ нэрьемэ альга ташалга доро съезд һунгаһан байна.

«КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдтэй дашарамдуулан, совет киноискусствын байдал ба зорилгонууд тухай» СССР-эй Кинематографистнуудай союзай правлениин тоосоото элидхэл тэрэнэй нэгэдэхи секретарь Л. А. Кулиджанов хэһэн байна.

Элидхэлшэ үгэеэ иигээд дүүргэбэ: соёл сурталай фронтын тэмсэлшэд бологшо совет кинематографистнуудай урда олон янзын орёо зорилгонууд табяатай. Ажалаймнай эбтэй эмхитэй, партийна эрид сэхэ зорилготой байбалнь, тэдэ зорилгонууднай амжалтатайгаар шиидхэгдэхэ, Ленинэй партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ, коммунизм байгуулгын агууехэ хэрэгтэ хамаг бүхы хүсэл зоригоо, оюун бэлигээ, хүсэ шадалаа экранай мастернууд үгэхэ юм.

ҮНДЭР ХАЙРА

Арадай ажахын мэргэжэлтэдые һурган бэлдэлгэдэ, эрдэмэй шэнжэлгэнүүдые хүгжөөлгэдэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиум С. М. Кировэй нэрэмжэтэ **Томскын политехническэ институтые Октябриин Революциин орденоор** шагнаба.

(ТАСС).

ИЛАГШАДТА—ШАНГУУД

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Физическэ культурын ба спортын хэрэг эрхилхэ комитет физкультурно-олониитын ба спортивна хүдэлмэрие 1970 ондо эрхим һайнаар табихын түлөө бүхэсоюзна мүрысөөнэй дүн гаргаба.

РСФСР-эй, Белоруссиин, Украинын, Грузиин, Эстониин ба Казахай ССР-нүүдэй физкультурна эмхинүүд дамжуулгын Улаан тугуудаар ба Комитедэй Хүндэлэлэй грамотануудаар физическэ культура ба спорт хүгжөөхэ гол даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө шагнагдаба.

Мүн тэрэшэлэн, олониитын физкультурно-элүүржүүлгын хүдэлмэридэ, олониитын спортивна хүдэлмэридэ, спортивна мэргэжэл дээшэлүүлгэдэ һайн үрэ дүн туйлаһанай түлөө физкультурна хэдэ хэдэн эмхинүүд дамжуулгын кубогууд ба Хүндэлэлэй грамотануудта хүртэбэ.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствэдэ

США-гай сэрэгэй онгосо энэ оной майн 6-да Корейн хоолойдо хуули буса юумэ хэжэ, аршалалга, хамгаалалгын совет судные дайража, тэрэ судные ехэшэг гэмтэл хохидолдо оруулһан байгаа. Энээн тушаа буруушаалгаяа Москвада байдаг США-гай посольстводо СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство майн 11-дэ мэдүүлбэ.

Далайда суднануудай аюулгүйгөөр ябалгада гай тодхор татахаар, США-гай далайн сэрэгэй хүсэнүүдэй онгосын иимэрхүү ябуулганууд уласхоорондын бүгэдэдэ мэдэрэгдэһэн ёһо гуримда тааранагүй гэжэ СССР-эй МИД-эй ното дотор тэмдэглэгдэнэ. Хойшодоо иимэ аюулта ябадал гаргахагүйгөөр шанга хэмжээ абаха гэһэн эрилтэ США-гай правительствын урда энэ ното соо табигдаһан, советскэ суднада үзүүлэгдэһэн гаргаша нэхэхэ эрхэ совет тала өөртөө үлөөнэ гэжэ тэмдэглэнэ.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ЭДИРШҮҮЛ ПАРТИИН ЗААБАРЯАР ДАБШАНА

ВЛКСМ-эй БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ VII ПЛЕНУМҺЭЭ

Түрэл Коммунис партиингаа XXIV съездые ороноймнай 28 миллион тоотой комсомол үетэн шэн зоригоо, эдэбхи үүсхэлээ эршэдүүлэн угтаа. КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ сүм оролсоhон манай республикыншье комсомолшууд ажалай шэнэ амжалтануудые туйлаhан байна. Илангаяа студентнэрэй барилгын отрядууд hайнаар ажаллаа. Тэдэнэй хүсөөр республика доторнай олон hургуули, соёлой байшан, адууhа малай байра гэхэ мэтэ барилганууд бодхоогдоhон, хэдэн зуун километр түмэр харгы электрижүүлэгдэhэн байна. Съездын урда тээхи, съездын боложо байhан үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын оньhожоруулагдамал шэлэй заводой, локомотив-вагон заhабарилгын заводой, нооhо угаадаг фабрикын, Ойморой совхозой комсомолшууд мүн лэ hайнаар хүдэлжэ, нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб дүүргэhэн тухайгаа түрэл партиингаа XXIV съезддэ мэдээсэхэ хүндэтэ эрхэ олоhон байна.

Эдэ бүхы амжалтата ажалай дүнгүүд тухай ВЛКСМ-эй обкомой долоодохи пленум дээрэ ехэхэн хөөрэлдөөн болобо. Тус пленум дээрэ КПСС-эй XXIV съездын делегат, КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Н. Б. Пивоваров** «КПСС-эй XXIV съездын дүнгүүд ба республикын комсомольско организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» элидхэл хэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй XXIV съезд дээрэ хэhэн тоосоото элидхэл хадаа марксизм-ленинизмын түүхэдэ үшөө нэгэ гүнзэгы удхатай документ болон орохо. Энэ элидхэл соо КПСС-эй XXIII съездhээ хойшонхи саг соо совет арадай туйлаhан асари ехэ амжалтануудай дүн согсологдожо, манай орон дотор коммунизм байгуулха, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй хүсые батадхаха тэмсэлэй саашанхи хэмжээнүүд хараалагдаhан байна.

КПСС-эй XXIV съезд онсо анхаралаа комсомол болон залуушуулда хандуулаа. Ургажа ябаhан залуу үетэниие коммунис ёhоор хүмүүжүүлжэ, шэнэ байдалай ёhото эзэн болгохо хэрэгтэ комсомол хадаа партиин эгээл дүтын туhалагша болоно гээд съезд тэмдэглэhэн байна. Тиимэhээ комсомольско организацинуудай эгээл түрүүшын шухала зорилго хадаа залуушуулда социалис байдалай hайн hайханиие ойлгуулжа, коммунис мэдэрэлтэй, интернационализм болон совет патриотизмда үнэн сэхэ, ерээдүйн жаргалта байдалые зохёон байгуулагшад болгон хүмүүжүүлгэ болоно гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээд, партиин съездын баталан абаhан документнүүдэй удхые ажалшадта тайлбарилан ойлгуулха хэрэгтэ бүхы комсомолшууд болон шударгы залуушуулые хабаадуулхыень эндэ сугларагша комсомолой эдэбхитэдые уряалба.

— Аймагаймнай малшад, таряашад түрэл Коммунис партиингаа XXIV съездые горитойхон амжалтатайгаар угтаа. Хүдөө ажахын продукци гүрэндөө худалдалга үнгэрэгшэ табан жэлэйхитэй жэшэхэдэ, ороохон — 101,5 овощ — 210 процент, мяхан — 124 процент, hүн — 153 процент, нооhон — 129 процент, үндэгэн — 152 процент гэхэ мэтээр дээшэлhэн байна. Энэ амжалтата хэрэгтэ манай комсомолшууд болон залуушуулай бага бэшэ хубита оролсоо. Аймаг доторнай 400 гаран залуу трактористнууд, комбайнернууд, шофернууд ажаллана. Мүнөө жэлэй хабарай тарилгада 113 комсомол-залуушуулай тарилгын агрегадууд гараа. Тэдэнэр үдэр бүриингөө даабариие 120 — 140 процент дүүргэнэ. Мүн залуу малшаднайшье бүхы шадабари оролдолгоёо гарган ажаллажа байнхай. Залуу хонишод Михаил Эрдынеев, Цырендоржо Дамбаев гэгшэдэй эршэтэ ажал залуу малшадта үлыгэр жэшээ болон харуулагдана.

Иигэжэ манай ажалша бэрхэ залуушуулай эдэбхи үүсхэл, зориг эрмэлзэлые бадаруулан үнгэрэhэн КПСС-эй XXIV съездын документнүүд бүхы коллективүүдтэмнай шудалагдажа байнхай. Аймагай комсомольско бүхы эдэбхитэд культурын байшан, библиотекэ, клубуудай хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта малшадай холын фермэ, тарилгашадай байрладаг полевой стан дээгүүр ябажа, лекци уншана, элидхэл хэнэ, хөөрэлдөө эмхидхэнэ, hонирхолтой концертнүүдые харуулна, — гээд, ВЛКСМ-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой секретарь **Юрий Парпаев** элидхэл тушаа үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ.

Тэрэнэй hүүлээр үгэ абаhан ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын хүдөөгэй райкомой секретарь **Василий Владимиров**:

— Манай аймагай комсомолшууд ба залуушуул түрэл Коммунис партиингаа XXIV съездын боложо байха үедэ илангаяа эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр ажаллаа. Энэ үедэ манай аймагта «Балта хадуурай нэгэдэл» гэжэ ажалдаа шалгарhан залуушуулай слёт үнгэрhэн байна. Эндэ КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ онсо шалгарhан Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комсомол-залуушуулай фермын, «Маяк» колхозой комсомол-залуушуулай фермын болон Шестеревскэ комсомол-залуушуулай фермын коллективүүдтэ ВЛКСМ-эй райкомой грамота ба үнэтэ шангууд үгтэhэн байна. Олон комсомол hаалишад ажалайнгаа эрхим бэлэгүүдые съездэ зорюулаа. Жэшээнь, ВЛКСМ-эй XVI съездын делегат, «Маяк» колхозой hаалишан Мария Чистякова энэ жэлэй 4 hара соо үнеэн бүриhөө 1221 килограмм hү haahан, залуу хонишод Валерий Хайдуков Тамара Базаржапова хоёр зуун эхэ хонин бүриhөө 115 хурьга абаhан байна. Иимэ түрүүшүүл аймагтамнай үшөөшье олон.

Съездын боложо байhан үедэ аймагаймнай комсомолшуудай тоо эли болдо олошороо. Жэлэй эхинhээ дүрбэн hара соо хамтадаа 460 хүбүүд, басагад Ленинскэ комсомолой гэшүүн болоо.

Мүнөө аймагаймнай комсомольско эхин организаци бүхэндэ КПСС-эй XXIV съездын баталан абаhан документнүүдые шудалан үзэжэ, комсомолец бүхэн тэрэнэй гүнзэгы удхые тайлбарилха зорилгоор ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа байнхай, — гэжэ пленумдэ мэдүүлбэ.

Энэ мэтээшэлэн пленум дээрэ үгэ хэлэhэн геологоуправлениин комсомольско организациин секретарь **Людмила Жарикова**, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Анаагай совхозой хонишон, комсомолка **Зоя Жамсаранова**, ВЛКСМ-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь **Николай Батомункуев**, республикын студентнэрэй барилгын отрядуудай командир **Станислав Иванов** болон бусадай үгэhөө республикымнай арадай ажахын hалбари бүхэндэ хүдэлдэг комсомолшууд болон залуушуул ажалай шэнэ амжалта туйлахаар бэеэ зэhэнхэйнь элирнэ.

Д. ДАШИЕВ.

Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводто. Манай зураг дээрэ Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ коммунис ажалай бригадын бригадир, КПСС-эй гэшүүн Зоя Ивановна Гнеушева. Тус бригадын участогта датчик реле «ДН-100» гэжэ прибор бүтээн гаргадаг. Нүхэр Гнеушевагай бригада завод соогоо мэдээжэ болоhоор үнинэй.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХҮН БҮХЭНДЭ ОЙЛГУУЛНА

Мебель хэдэг, модо хюрөөдэдэг комбинадай партийна организациин секретарь нүхэр Абросов Федор Федорович бидэнтэй уулзахаар:

— Манай комбинадай коллектив түрэл партиингаа XXIV съездын материалнуудые шудалха хэрэгтэ бүхы анхаралаа хандуулна. Табан сагта заводой цехэй улаан булан соо хүдэлмэришэд сугларха байха. Ошоёл даа, — гэжэ дурадхаба.

...Модо хюрөөдэдэг цехэй улаан булан соо hарууя, ариг сэбэр. Халаанайнгаа хүдэлмэри haя дүүргэhэн, мүн хоёрдохи халаанда хүдэлмэрилхээ ерэhэн хүдэлмэришэд улаан булан да олоороо сугларанхай байба. Цехэй начальник А. П. Васильев КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо арад зоной байдал улам hайжаруулха талаар ямар зорилтын хараалагдаhан тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Энэ асуудал зал соо hуугшадай анхарал ехээр татаа. Хүдэлмэришэд съездын материалнуудые радиогоор шагнаhан, съездын хүдэлмэри телевизорээр хараhан байбашье, арад зоной байдал улам hайжаруулха хэмжээнүүдээр дахин дахин hонирхоно. Ерэхэ табан жэлдэ мебель, холодильник, хубсаhа угаадаг машина гэхэ мэтэ хэрэгсэлнүүд улам олоор үйлэдбэрилэн гаргагдадаг болохо. Тиихэдээ хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай журам hайжаруулхын, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл манай заводой цехтэ сэхэ хабаатай гэжэ нүхэр Васильев ойлгуулан хэлэhэн байна. Цехэй ойрын сагта бэелүүлхэ зорилго тухай үгэ хэлэгшэ тогтоо.

Заводой коллективэй бэелүүлэгдэдэг бүхы хэмжээ ябуулгануудые коммунистнууд ударидана. Тэдэнэр хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөө хэдэг, лекци уншадаг юм. «Партиин экономическа политикын гол асуудалнууд», «Наймадахи табан жэлэй дүнгүүд», «Общественна социально-политическэ хүгжэлтэ, партиин дотоодын ажабайдалай зорилгонууд», «Октябрьска районой экономическа ба соёлой талаар хүгжэлтын холын хараа түсэбүүд» гэхэ мэтэ лекцинүүд комбинадай хүдэлмэришэдэй урда уншагдаhан байна.

Тиихэдэ комбинат дотор hунгалтые угтуулан, нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай. Агитпунктые даагша Владимир Николаевич Васильев иигэжэ хөөрэнэ: манай комбинадта бүхыдөө 50 гаран агитатор тоологдодог. Модо болбосоруулгын цехэй мастер Виктор Чагдуров, хүүгэдэй саадые даагша Монна Яхновецкая, мастер Николай Клишин, цехэй партийна организациин секретарь Дмитрий Гаськов болон бусад мүнөө hунгагшадайнгаа список үни табижа дүүргэнхэй, партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые хүн зондо ойлгуулна. Жэшээлхэдэ, тэдэнэр агитпункт соо сугларагшадта таба-арбан минутын туршада КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй зарим тоонуудые тайлбарилдаг, hунгагшадай hонирхоhон асуудалнуудта харюусадаг. Иимэ онол арга hайшаалтай гэжэ тоолонобди.

Үнэхөөрөөшье, тус комбинадай агитпункт соо ороходо, съездын бүхы материалнууд столнууд дээрэ дэлгээтэй байна. Газетэ, журналнууд элбэг, hунгалта тухай, совет демократи тухай брошюрануудшье олон.

Буряадай мебельнэ, модо болбосоруулгын комбинадай партийна организаци КПСС-эй XXIV съездын материалнуудые шудалха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай гээд тэмдэглэхэ шухала. Гэбэшье энэ бүхы нийтын хүдэлмэридэ харуулан ойлгуулгын хэрэгсэлнүүдэй ехэ удха шанартай байhаниие мартаха хэрэггүй. Энэ хэрэгтэ комбинадай партийна организаци ехэ анхарал хандуулнагүй ха гэжэ hанахаар байна.

Нийтэ-политическэ хүдэлмэриин ашаа үрэ дээшэлүүлхын тула коллективэй дунда съездын материалнуудые тараан дэлгэрүүлхэ талаар үзэл сурталай хүдэлмэриин дүй дүршэлые гүйсэд hайнаар хэрэглэхэ шухала.

С. ОЧИРОВ.

АЖАЛААРАА ХАРЮУСАХАБДИ

Сэлэнгын аймагай таряан болон мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд партиин XXIV съездын материалнуудые ехэтэ hонирхон, гүнзэгыгөөр шудалжа байна. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы hалбаринуудые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, тэрэнэй материальнотехническэ үндэhэ hуури бэхижүүлхэ асуудал шэнэ табан жэлэй түсэб дотор түрүүшын ээлжээндэ табигдана.

Партиимнай хандуулдаг гол анхарал юуб гэхэдэ, совет арадай байдал hуудал hайжаруулга болоно. Энэ жэлдэ хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта пенси тогтоогдодог гуримаар колхозниггуудта пенси тогтоохо, хүдөө ажахын механизаторнуудай тарифна түлөөhэ дээшэлүүлхэ талаар хараалагдаhан хэмжээнүүд бэелүүлэгдэжэ эхилээ.

— Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой таряан ажалай хүдэлмэрилэгшэд партиингаа хандуулhан анхарал оролдолгодо харюу болгон, юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ үндэр ургаса абахын түлөө тэмсэлдэ габшагайгаар хабаадажа байна, — гэжэ тус ажахын главна агроном **Николай Куженович Куженов** хөөрэнэ. Тэдэнэр тарилгын хаhые бэлэдхэл hайнтайгаар угтаа. Хүдэлмэриинь түсэб, үйлэдбэриинь даабари тракторна бригадануудта хүргэгдөөд, нарииваар харагдаа, зүбшэгдөө.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо үрэhэн тухай асуудалда тусгаар анхарал хандуулагдаhан байха юм. Тиигэжэ шанар hайнтай, хүсэд хүрэхэ үрэhэн хаагдаа. Мүнөө үрэhэеэ нара, hалхинда шанаржуулжа, илгажа, хордожо байна.

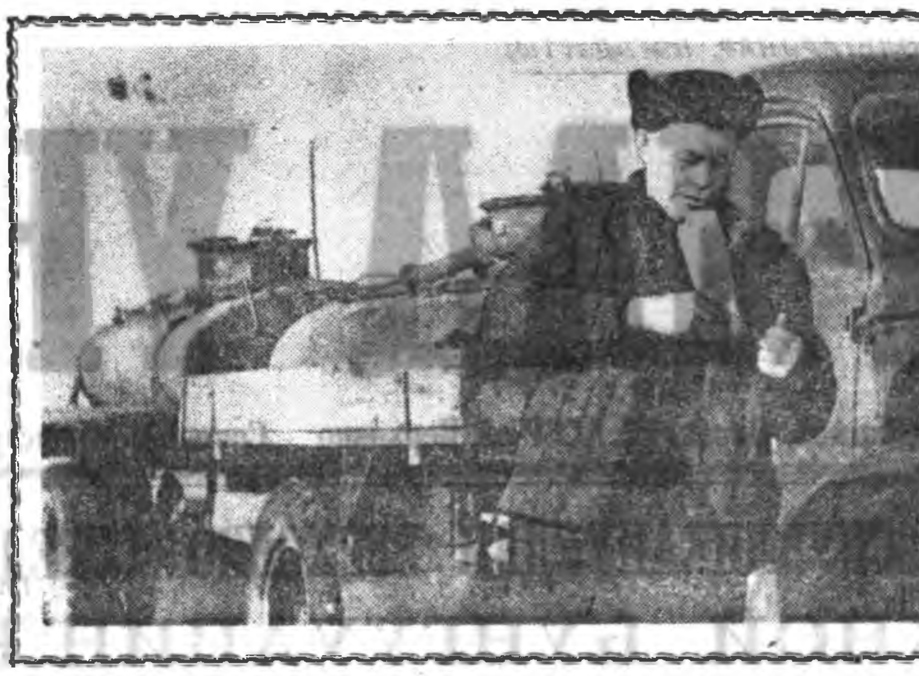
Колхозой механизаторнууд, луговодууд сабшалангай газар hайжаруулhанай түлөө партиин райком болон аймгүйсэдкомой зүгhөө үгтэhэн дамжуулгынгаа Улаан туг бүхөөр барихын, сабшалан, бэлшээри hайжаруулха габшагай хоёр hарын туршада үгтэhэн даабари дүүргэхын тулада бүхы хэмжээ абажа байна.

Тельманай нэрэмжэтэ колхозой үнинэй хонишон Александр Михайлович Батышев бидэнтэй хөөрэлдэхэдөө иигэжэ хэлэбэ:

— Хүндэтэ амаралтада гараhаншье haa, шадал зэргээрээ ажалланаб. Тэрэмни нийтын баялигые арьбадхалгада туhа нэмэри болог лэ. Зуун хонин бүриhөө 95 хурьга абаад, гарзагүйгөөр харууhалжа байнабди. Партиингаа хандуулhан анхарал оролдолгодо харюу болгон, үшөө hайнаар ажаллахые хүсэгдэнэ.

КПСС-эй райкомой политинформаторнууд болон пропагандистнар партиин XXIV съездын материалнуудтай арад зониие танилсуулха талаар эдэ үдэрнүүдтэ бага бэшэ хүдэлмэри ябуулна. Сэлэнгын аймагай таряашад, малшад хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, ажалшадай байдал hуудал hайжаруулха тухай түрэл партиингаа анхаралда харюу болгон, габшагайгаар ажаллахабди гэhэн байна.

А. АФАНАСЬЕВ.

Улаан-[...] ашаанай авто[...] нануудай [...] предприяти[...] лоошон [...] Иванович [...] 20 гаран жэ[...] дэлжэ байн[...] hайнаар аж[...] даабарияа [...] үлүүлэн д[...] байдаг. [...] ДЭЭРЭ: жо[...] Н. И. Зайко[...]

К. ГАБАЕВ[...]

ПАРТИ БОЛОН АРАДАЙ БАТА НЭГЭДЭЛ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕД[...] ДЕПУТАДТА КАНДИДАДУУД ДЭБЖҮҮЛЭГ[...]

УЛААН-ҮДЭ Железнодорожно район. 42-дохи hургуулиин hаруул уужам класс соо багшанар, техническэ хүдэлмэрилэгшэд сугларжа, өөhэдынгөө hургуулиин багша Таисия Михайловна Елаевае Аршанска hунгуулиин 18-дахи округhоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлбэ. Эхин классуудай үнинэй багша К. М. Шугуевская иигэжэ мэдүүлээ:

— Таисия Михайловна манай hургуулида эгээ хорин жэлэй туршада таhалгаряагүй хүдэлөө. Бэрхэ багша гэжэ дэмы алдаршаагүй. Тэрээндэ хими заалгаhан hурагшад эрхим сэгнэлтэ абажа, дээдэ hургуулида ородог. Долоон жэлэй туршада заажа байhан предмедээрнь хоёрдохи жэлээ нэгэ класстаа үлэhэн ушар үзэгдөөгүй. Би нүхэр Елаевагай кандидатурые үнэн зүрхэнhөө дэбжүүлнэб.

Түүхын багша П. А. Зотов, биолог А. П. Башкина, урдань hурагшань байhан, мүнөө хэлэ бэшэгэй багша Л. И. Колмакова гэгшэд халуунаар дэмжэhэн үгэ хэлээ.

Һүүлээрнь багшанарай коллектив Аршанска hунгуулиин 18-дахи округhоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар **Т. М. Елаевае** дэбжүүлхэ гэhэн тогтоол халуун оршон байдалда абаба.

●

Мүн тэрэшэлэн Улаан-Үдын локомотивна депогой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд болон алба хаагшад hунгалтын урда тээхи суглаагаа үнгэргэбэ. Партийна эхин организациин секретарь, слесарь В. Ф. Кравченко Железнодорожно hунгуулиин 12-дохи округhоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар машинист, КПСС-эй XXIV съездын делегат **Александр Михайлович Барановые** дэбжүүлхэ гэhэн дурадхал бүгэдэнэй халуун альга ташалган доро оруулба.

Энэ дурадхалыень hайшаажа, дэмжэжэ байhанаа заhабарилгын цехэй слесарьнүүд Ф. Е. Климов, В. Т. Нечаец, А. П. Долбых гэгшэд мэдүүлээ.

Суглаанда сугларагшад Железнодорожно hунгуулиин 12-дохи округhоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Александр Михайлович Барановые дэбжүүлхэ гэhэн тогтоол абаба.

Н. КУЗНЕЦОВ,
локомотивна депогой партийна организациин секретарь.

●

УЛААН-ҮДЭ Советскэ район. РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдэй, мүн нютагай Соведүүдэй hунгалтын урда тээхи суглаанууд Советскэ районой промышленна предприятинууд болон эмхи зургаануудта болож үргэлжэлhөөр. Иимэ нэгэ суглаан 16-дахи дунда hургуулида болоhон байна. Эндэ сугларhан багшанар болон техническэ хүдэлмэрилэгшэд Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадые дэбжүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Багжановай hунгуулиин 10-дахи округhоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ hунгагдаха депутадта кандидадаар тус hургуулиин коллектив сэрэгэй алба хаагша **Валентин Николаевич Черинине** нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

Пассажирска автотранспортна 3-дахи предприятиин ба телеграфно-телефонно станциин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай хамтын сугла[...] лагдажа, Буряадай АС[...] ховно Соведэй депут[...] дадаар Советскэ hунг[...] хи округhоо республ[...] но Соведэй Президиу[...] тарь **Константин Еф[...]ловые** дэбжүүлхэ гэhэ[...] ри тэндэ абтаба.

●

ЗАГАРАЙ. Суглаа[...] hээ холо урид хүн зо[...] соёлой байшангай зал [...] сугларанхай байба. Ту[...] парткомой секретарь Ю[...] геневский суглаае нээ[...] директор нүхэр К. С[...] ченкэдэ үгэ үгэбэ. А[...] заhабарилгын заводой [...] вэй зүгhөө тэрэ иигэжэ[...]

— Манай түрэл Ком[...] ти совет арадые гай[...] лалтада асараа. КПСС[...] съездын шиидхэбэринүү[...] ехэ түсэбүүд табигда[...] арадай ажабайдалай [...] улам hайжархын түлөө[...] хим хүбүүд, басагадаа [...] гануудта hунгаха ёho[...] ряадай АССР-эй Верхо[...] дэй депутадта кандида[...] эй Загарайн райкомой [...] секретарь нүхэр Е. Н. [...]кые дэбжүүлнэб.

Тус заводой техни[...] тын таhагай начальн[...] Алексеев, автомашина [...] гын цехэй мастер С. И[...] гэгшэд үгэ хэлэжэ, нүх[...] ченкын дурадхалые ү[...] hөө hайшаабад.

Сугларагшад Элхин[...] лиин 67-дохи округhоо [...] АССР-эй Верховно Со[...] тадта кандидадаар нүх[...] **Скубаренкые** дэбжүүл[...] тогтоол нэгэн дуугаар абаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Ук[...]

Нютагай промышленностиин предприятинууд болон эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэр[...] болон алба хаагшадые СССР-эй орденууд ба медальнууд[...] шагнаха тухай

Нютагай промышленностиие хүгжөөхэ талаар табан жэлэй даабариие амжалтатайгаар дүүргэhэнэй түлөө шагнаха гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Герасимова Зинаида Евстигнеевнае — Кировэй нэрэмжэтэ түмэр зүйлнүүдые бүтээдэг заводой шаажан гүйлгэгшэ.

Дашинимаева Дымбрил Дашиевнае — Галуута-Нуурай оёдолой фабрикын оёдолшон.

Миронова Розалия Николаевнае — Улаан-Үдын оёдолой фабрикын оёдолшон.

Новокрещенова Ульяна Васильевнае — Хяагтын ээрэлгын-трикотажна фабрикын оёдолшон.

Сосипи Иван Кирилловичые — Ойморой мебельнэ фабрикын слесарь.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Валайтус Агния Иннокентьевнае — Дзержинскиин нэрэмжэтэ Сүхын арhанай заводой сабуу шанагша.

Дугарова Евдокия Лхамажаповнае — Галуута-Нуурай оёдолой фабрикын цехэй мастер.

Дубинина Халима Шариповнае — Хяагтын ээрэлгын-трикотажна фабрикын оёдолшон.

Шкалнкова Лидия Константиновнае — Улаан-Үдын hэеы гуталай фабрикын хүдэлмэришэн.

«АЖАЛАЙ ШЭН ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Рымарева Татьяна Андреевнае — Улаан-Үдын оёдо[...] рикын оёдолшон.

Суханова Мария Сте[...] Хяагтын ээрэлгын-три[...] фабрикын нэхэгшэ.

Хлебникова Агния [...]новнае — Галуута-Нуура[...] лой фабрикын оёдолшон.

«АЖАЛДАА ШАЛГА[...] ТҮЛӨӨ» МЕДАЛ[...]

Астрихинская Матр[...]новнае — Бэшүүрэй оё[...] рикын оёдолшон.

Ванчикова Цынгылма [...] нае — Хяагтын ээрэл[...] тажна фабрикын нэхэг[...]

Стяжкин Александр [...]вичые — Улаан-Үдэ го[...] ровэй нэрэмжэтэ түмэр [...] дые бүтээдэг заводой [...]

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрү[...]
Н. ПОДГО[...]

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Се[...]
М. ГЕОРГА[...]

Москва, Кремль.
1971 оной апрелиин 26.

МОСКВА. 1918 ондо [...]тральна аэродинами[...] институт бии болоhон [...]гаа. 50 жэлэй саада тэ[...] институт Н. Е. Ж[...]скиин нэрэмжэтэ бол[...]hэн. Тус институдай эр[...]тэд аэродинамикын [...] асуудалнуудые шэнж[...] байдаг. СССР-эй ави[...]онно наукын хүгжэ[...] ехэ хубитаяа оруулжа, [...] институт Октябриин [...]люциин орденоор ша[...]даа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: [...]ледуудай туршагдажа [...]ха үедэ тус институда[...] спериментальна лабо[...]ридо эрдэмтэд ажал[...] байна. Тэдэнэр пуль[...]равленидэ юу хэгдэжэ [...]hаниие хаража байдаг.

ТАСС-ай фотохро[...]

ХЭЛХЕЭ ХОЛБОО УЛАМ НАРИЖУУЛАН ҺАЙЖАРУУЛНАБДИ

Николай ПСУРЦЕВ, СССР-эй хэлхеэ холбооной министр

Мүнөөнэй хэлхеэ холбооe ...мэхэн үгөөр тодорхойлхонь ...эртэй. Хэлхеэ холбоон гээ... гансашье почто, телеграф, ...лефон, радио-дамжуулга, те...видениһээ бүридэдэггүй. Хэл... холбоон улам нарижан ...жаржа, телеавтоматикын ...өөр ажал хүдэлмэри холо ...рһаа шалган хүтэлбэрилхэ, ...рһаа холуур дабшадаг зам...улинай онгосонуудые залан ...лүүлхэ арга бии болонхой. Мүнөө үеын хэлхеэ холбоон ...ай хөөрөөгөө эхилхэ... үргэн зондо үшөөл ...эд эли болоо... һүүлэй үедэ бии болоһон, ...мбуулинаар дамжуулагдадаг ...лхеэ холбоон тухай хөөрэхэ...най.

Түбэй программа харадаг ...сква, Ленинградай телевизор...удай экрануудта, 1965 оной ...лиин 23-да Владивостогой ...лецентрэй диктор түрүүшын... гараад, иигэжэ соносхоо бэ...

«Нүхэдүүд! Номгон далайн ...һээ телевизионно дамжуул... хаража байнат. Агаарта— ...дивосток!».

...эрэ гэһэнһээ хойшо хэдэхэн ... үнгэрөө. Гэбэшье иимэ хэл... холбоон һуурияа бүхөөр ...лжэ, олон миллион зоной хэ...лдэг зайлашагүй шухала ... болоо.

Замбуулинаар дамжуулан бэе...үлэгдэдэг хэлхеэ холбоон ...он һалбаринуудта хэрэглэгдэ... гэхэ зуура телевидениие хүг...лгэдэ, телевизионно програм...уудые холуур дамжуулхада ...ангаа ехэ удха шанартай. Замбуулинаар дамжуу...хэгдэдэг хэлхеэ ...лбоон хайшан гээд бэе...лэгдэнэб? Москва шадар ...огдоһон хүсэтэ передатчик (дамжуулагша) телефонно гү, али телеграфна мэдээсэлнүүдтэй радиосигналнуудые (дохёонуудые), мүн түбэй телевидениин программые хэлхеэ холбооной «Молния-1» гэдэг, Газарые тойрон дабшадаг хэмэл одон худар эльгээнэ. Хэмэл одон дээрэ тодхогдоһон приёмник абаһан дохёонуудаа хубилгаһанай һүүлээр, борт дээрэхи передатчигаараа (дамжуулагшаараа) һөөргэнь Газар уруу эльгээдэг юм. Дохёонуудыень «Орбита» гэжэ системын Газар дээрэхи пунктнуудай һонор антеннэнүүд хүлеэн абадаг байна. Тиимэһээ замбуулин худар мэдээнүүдые эльгээжэ, хэлхеэ холбоо бэелүүлхын тула Газарые тойрон дабшадаг тусхай хэмэл одон хэрэгтэй болоно.

Хэлхеэ холбооной «Молния-1» гэжэ совет хэмэл одон телевидениин программа, холын хэлхеэ холбооной дохёонуудые дамжуулха ретрансляторнуудһаа гадна, хэмэл ододые Газарһаа залан шэглүүлхэ аппаратураар, антенно-фидернэ тусхай түхеэрэлгэнүүдээр, хэмэл одоной дабшалгые тодорхойлхо, залан шэглүүлхэ олон тоото приборнуудаар хангагданхай, тэдэнь өөһэдөө оньһон аргаар хүдэлдэг.

Хэмэл одон дээрэ хүсэтэ передатчигуудай (дамжуулагшадай) тодхогдоһоной ашаар дохёо хүлеэн абаха орёо бэшэ станцинуудые Газар дээрэ хэрэглэхэ арга хангагданхай. Шухала аппаратура хоёр жэл хүрэхэгүй саг соо зохёогдон бүтээгдээд, Якутск, Магадан, Норильск, Алма-Ата, Петропавловск-Камчатск, Мурманскда, ниислэл хотоһоо холуур байдаг бусадшье һуурин газарнуудта «Орбита» системын дохёо дамжуулан абаха станцинууд баригданхай.

Энээнэй ашаар тэдэ нютагуудта ажаһуудаг хэдэн миллион совет хүнүүд ниислэл хотын ажалшадтай нэгэн доро Улаан талмайһаа, Съезднүүдэй болодог Кремльдэхи ордонһоо дамжуулагдадаг һайндэрэй репортажнуудые, ниислэл хотын театрнуудай зүжэгүүдые, спортивна эгээл һонин мүрысөөнүүдые, Түбэй телевидениин бусад дамжуулгануудые хараха аргатай.

Хэрбээ замбуулинаар дамжуулагдадаг хэлхеэ холбоон телевидениин программаһаа гадна, ондоо мэдээсэлнүүдые дамжуулха аргагүй байгаашье һаа, гарзаяа бүхыдэнь харюулжа шадаха һэн. Газарые тойрон дабшадаг хэмэл одод телевидениин дамжуулгануудые хангахаһаа гадна, городуудай хоорондохи телефонно, телеграфна холбоо барисаанда ехээр хэрэглэгдэнэ.

Хэлхеэ холбоондохи эгээл шэнэ энэ һалбари саашадаа яма раар хүгжэхэб?

Республикануудай ниислэл хотонууд болон бусад городуудһаа холуур ажаһуугшадай москвагайхидтал адляар тэрэ үдэртөө гү, али адли сагуудта шэнэ газетэ абадаг болохын тула Газарые тойрон дабшадаг хэмэл ододой ашаар бүри һаяын сагта түбэй газетэнүүдэй хуудаһанууд дамжуулагдадаг болохо. Мүнөө тиимэ хуудаһанууд түмэр матрицанууд болгогдон, самолёдуудаар зөөгдэжэ үргэлжэлһөөр. Телевизионно дамжуулгануудые хэмэл ододһоо айлай телевизорнүүдтэ сэхэ барижа абадаг болохо гээшэ бүри һонирхолтой. Тиигэбэл телевизор харагшадай тоо улам олошорхо.

Мүнөө үедэ электрын хүсөөр дамжуулагдадаг хэлхеэ холбооной — телефон, телеграфын утаһануудынь — кабельна, радиорелейнэ, агаарай гэхэ мэтэ—газар дээгүүр татагданхай. Иимэ утаһанууд Советскэ Союзай бүхы газар дээгүүр ехэ олоор татагдаад, тэрэнэй ашаар лэ мэдээсэлнүүд сахилгаан түргөөр дамжуулагдана гэхэдэ болохо. Шэнэ табан жэлэй туршада кабельна, радиорелейнэ холбоо һайжаруулһанай ашаар, городуудай хоорондо татагдаһан телефонно утаһанууд хоёр дахин шахуу ута болохо юм.

Кабельна, радиорелейнэ утаһа шэжэмүүд уласхоорондын хэлхеэ холбоондошье хэрэглэгдэнэ. Жэшээнь, Япон—СССР—Европо гэһэн маршрудаар 14,5 мянган километртэ татагдаһан холын магистральна хэлхеэ холбоон 1969 онһоо ашаглагдажа эхилээ. Советскэ Союзай газар дээгүүр татагдаһан иимэ утаһан Европын оронуудые Японтой тон сэхэ замаар холбоно.

Мүнөө үедэ, хэрбээ хэрэгтэй болоо һаань, Гадаада далай дээрэ хаанашье тамаржа ябаһан совет пассажирска, худалдаа наймаанай суднатай хөөрэлдэхын тула захил хэжэ болохо. Энэ баримта городууд хоорондын телефонно хэлхеэ холбооной мүнөө үедэ али зэргээр хүгжэһые гэршэлэн харуулна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ городуудай хоорондо видеотелефонно хэлхеэ холбоон бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Хоёр тээһээ хөөрэлдөөшэд нюур нюураа экранда хараха аргатай болонхой. Москва Ленинград, Киев хотонуудһаа гадна, Свердловск, Куйбышев, Ташкент, Каунас, мүн Советскэ Союзай бусадшье хэдэ хэдэн хотонууд видеотелефонно хэлхеэ холбоотой болоо.

Оптическа квантова генераторнууд бологшо лазернууд городууд хоорондын, хэлхеэ холбоондо шэнэ арга боломжо олгоо. Лазер гэжэ нэрлэгдэдэг гэрэл туяагай туһаламжаар хүнэй хөөрэлдөөе, телевизионно программануудые, тэрэ тоодо үнгэтэ дамжуулгануудые хэжэ болохо юм. Түрүүшын туршалганууд анха түрүүн Ленинградта, удаань Москвада хэгдэһэн байна. Москвагай гүрэнэй университедэй байшан дээрэ, мүн ниислэл хотын автоматическа телефонно станцинуудай нэгэндэ лазернууд, гэрэл туяа тудан абаха приемнигууд тодхогдожо, найдамтай хэлхеэ холбоо бии болгоһон юм. Иимэ холбоон багахан зайда, город соо эмхидхэгдээ, гэбэшье Армениин Ереван Бюракан хоёрой хоорондо 28 модоной зайда телефоноор хөөрэлдэхэ 24 каналтай лазерна линии бии болгогдоо. Иимэ холбоон ехэ найдамтай. Юуб гэхэдэ, абонентнүүд утаһагүй телефоноор хөөрэлдэжэ байһанаа обёордоггүй юм.

Элшэ туяагай долгинуудай туһаламжаар радиоһоо үлүү ехэ мэдээсэлнүүдые дамжуулжа болохо байна. Лазерай гэрэл туяа хэрэглэн, совет бүхы радиопрограмма, миллион шахуу телеграмма, телевизионно 24 программа, миллион шахуу телефонно хөөрэлдөө нэгэн доро дамжуулжа болохо гэжэ эрдэмтэд тоолоно.

Ерээдүйдэ дэлхэйн бүмбэрсэгэй зүг бүхэнтэй телефоноор хөөрэлдэжэ болохо, тиихэ үедөө дэлхэйн ямаршье хубида байһан хүн, холо ойрын илгадгүй, телефоноор, оньһон аргаар (автомадай хүсөөр) хөөрэлдэхэ аргатай болохо юм. Электрын хэлхеэ холбооной уласхоорондын союзай (тэрээндэ Советскэ Союз оролсодог) конференциин хэдэн жэлэй саада тээ зарлагдахадань, ерээдүйдэ уласхоорондын автомат телефонно хөөрэлдөө сэхэ хангаха түсэб зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Хөөрэлдэхэ гээ һаа, орон бүхэн өөрын номер хэрэглэхэ. Жэшээнь, Советскэ Союзда 7-дохи номер, Голландида—31-дэхи, Франците—33-дахи гэхэ мэтэ номернууд үгтөө.

Европын зарим гүрэнүүд мүнөөшье өөһэд хоорондоо автомат түхэлэй холбоо барисаатай болонхой. Жэшээнь, Москвадахи уласхоорондын телефонно станциин операторнууд хэрэгтэй номероо эрьюулжэ, Прага, Варшавые дуудана. Москва, Берлин хоёрой хоорондо автомадаар хөөрэлдэхэ арга мүн лэ бии болоо.

Автомадаар хөөрэлдэхэ арга саашадаа улам үргэдэхэ юм. Энэ табан жэлэй туршада Москва хото союзна республикануудай ниислэл хотонуудтай, Советскэ Союзай промышленна ехэ ехэ хотонуудтай хөөрэлдэхын тула автомат түхэлэй станцинуудые бариха байна. Иимэ станцинуудай баригдахада, бүхы орон соогуураа автомадай хүсөөр үргэлжэдөө хөөрэлдэхэ асуудалаар нилээд ехэ алхам хэгдэхэ болоно. Иимэ хэлхеэ холбоон ЕАСС (единая автоматизированная система связи) гэжэ нэрлэгдэхэ.

ЕАСС-ай олон тоото утаһануудаар элдэб мэдээсэлнүүд дамжуулагдаха, тэдэнэй тоодо телефонно, телеграфна мэдээсэлнүүд, электронно-тоололгын машинануудта хэрэглэгдэхэ тоонууд, радио, телевидениин программа дамжуулагдаха.

Советскэ Союзай туйлай ехэ газар дайда дээрэ ЕАСС бии болгохо гээшэ угаа орёо хэрэг, тэрээнһээ гадна ехэ саг хэрэгтэй. Автомат станцинуудай ниитэ системэ байгуулхын тула научна, техническэ орёо асуудалнуудые шиидхэхэ шухалэ байна. Жэшээнь, хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулаагүй һаа, 10—15 жэлэй үнгэрхэдэ, хэдэн миллион хүн хэрэгтэй болохо һэн. ЕАСС-ай хүдэлмэри электронно-тоололгын машинануудай хүсөөр бүтээгдэдэг болохо.

ЕАСС-ай эмхидхэгдэхэдэ, электрын элшэ хүсөөр эрхилэгдэдэг хэлхеэ холбоон үндэһөөрөө һайжаржа, мүнөө үеын эрилтэ хүсэд хангадаг болохо.

(АПН).

...УРАГШАД ...АГТААЛДА ...ҮРТЭНЭ

Хориин найман жэлэй һургуулиин һурагшад аймагайнгаа ажахынуудаар ябажа, концерт харуулдаг заншалтай юм.

Һаяхан тэдэнэр, Кульск, Онинoборск тосхонуудаар айлшалжа, һонирхолтой концерт харуулба. Тиихэдэ һургуулиинь директор В. А. Степанов уласхоорондын байдал тухай лекци суглаагшадта уншаһан байна.

Ябаһан лэ нютаг нугадаа арад зоной зүрһөө магтаал, юрөөл дуулаһан 6—7-дохи классуудай һурагшад баяртай, зугаатайнууд һургуулидаа бусажа ерэнэ. Һаяар эдэнэр айлшалалгаяа үшөө үргэлжэлүүлхэ зорилготой.

Х. АЛЕКСЕЕВ.

...УЛУУНШЬЕ ҺАА, ХӨӨРЭЖЭ БОЛОХО

...үедэ түүхын, соёлой ду...лта газарнуудые хамгаалха ...хөөрэлдөөнүүд яһала болоно, ...убләөн, суглаануудшье зар... Нээрээшье, түүхын ду...лта газарнуудые хамгаалан ... гээшэ бидэнэй нангин уял...

...уудалда археологиин ду...луууд сэхэ хабаатайшье һаа, ...лгаатай гээшэ ааб даа. Тэ... хамгаалха тухай хуулита ... соо археологиин дурасхаал... тухай онсолон хэлэгдээшьегүй ...бодото хэрэг дээрээ тэрэмнай ... янза түхэлтэй ха юм. Нэн ... археологиин эрдэмэй зүйл... арад зондо ойлгуулан нэб... шухала гэжэ һанагдана. ...ологи» гэһэн үгэ грек үн..., сэхэ оршуулбал, «хуушан ... тухай хөөрөөн» гэһэн удха... Гэбэшье мүнөө үеын ...дэй ойлгосын ёһоор, архео... тэрэмнай эртэ урда сагай ...ыудые, ехэнхидээ газар до... малтажа гаргаһан юумэнүү... шэнжэлдэг түүхын эрдэм гэжэ ...бди. Тиимэһээ тэрэмнай хүн ...най эртэ урдын түүхын ша... шэнжэлэн үзэхэ аргатай ...хала һалбари байхаһаа гад... ямаршье арадай, ямаршье оро... болбосоролой таһаршагүй ... болоно гэжэ хэлэһэнэйшье ...

...өөшье, археологиин зүйл... элдэб хүшөөнүүдтэ орходоо ..., скульптурна, архитектур... дурасхаалнуудта орходоо) һу... үргэн удхатай. Археологиин ...дтэ үни холын сагуудта ...һан хүнэй ажабайдалай ...мүр үлэгдэлнүүд дууһан ха... ха юм. Тиимэл хадаа тэдэ... бүхы дэлхэй дээгүүр таран... ...эл хадаа һандаран һала... бэлэн болоно. Мүнөөдэрэй ...тай холбоогүй, байгаалиин ...хүсэнэй «мухар нюдарга» оршодог. үнгэрһэн үенүүдэй ... гэршэнүүдые саг гээшэм... ...айра гамгүй хосоргожо бай... ...шэ ааб даа.

...тэй хамта энэ һандаралга... хүн өөрөө хабаада... заримдаа археологиин үнэтэй зүйлнүү... болгожо байхадаа гомдол... юумэнь юуб гэхэдэ, тэрэ ... зүйлнүүдэй хэды шэнээн хэ... байһые хүн бүхэн ойлгодог... Хэрбээ тэрэниие олобол, тоо..., миил зугаа болгон эбдээд ... байха юм.

...ологиин дурасхаалта зүйл... үшөө нэгэ илгаатай шэн... ямар бэ гэхэдэ, тэрэмнай ан...гаа хэбээр үлэшэһэн тула ...дажа, һэльбэгдэжэ, ойроо ... огто болохогүй байна.

... орондо археологиин эр..., бэлэдхэлтэй, дүршэлтэй ... СССР-эй Наукануудай ака... тусхай зүбшөөлөөр онол ар... хэрэглэн, ажаглалта хэ...малгануудые эмхидхэхэ, ол... юумэнүүдые шэнжэлэн, ... дээрэ мүртэй» болгохо ... юм.

Зүб даа, СССР-тэ түүхын ба соёл болбосоролой дурасхаалнуудые хамгаалха хуули бии, мүн баһа тэдэниие хинаха үүргэтэй гүрэнэй эмхи зургаануудшье бии.

Гэбэшье хүн зоной өөһэдынь лэ оролдолго гаргадаг газарта тиимэ дурасхаалнууд һайнаар хамгаалагдан сахигдадаг гэжэ бодото дүршэл харуулна. Хэрбээ хүн зоной олонхинь археологиин удха шанар ойлгодог, хуушанай дурасхаалнуудаар һонирходог һаань, ямаршье хатуу хуулиин эрилтэһээ һураггүй ехэ юумэн хэгдэхэ.

Археологиин зүйлнүүдые имагтал хамгаалха бэшэ, харин тэдэниие шэнжэлэн үзэхэ хэрэгтэ хизаар ороноо шэнжэлэгшэд бидэндэ ехэ туһа хүргэдэг. Тэдээнгүйгөөр, хуушанай юумэндэ дурладаг, мэдэдэг хүнүүдгүйгөөр нютаг нютагта археологууд ехэ юумэ бүтээжэ бирахагүй һэн. Манай ороной ямаршье буланда эгээлэй хүнүүд үхэршэн гү, али ангуушан, колхозник гү, али багша, мүн һурагшадшье эртэ урда сагай ехэ үнэтэй зүйлнүүдые оложо, эрдэмтэдэй гарта барюулдаг, зарим юумэнүүдынь бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ болодог байха юм.

Жэшээнь, манай ээрын урда тээ III—II зуун жэлнүүдэй һүүл багта хуннууд (гуннууд) гэдэг үндэһэтэнэй ажаһууһан хотон (городищи) Ивалга шадар нютагай шэнжэлэгшэ В. В. Попов 1926 ондо олоһон юм. Ивалгын хотон мүнөө дэлхэйн археологидо һайн мэдээжэ болоһон. Эрхүү шадарай Мальта гэжэ шулуун зэбсэгтэ (палеолитическэ) үе сагай суута отог тон лэ тиимээр таряашан Платон Брилинэй ашаар олдоһон юм. Тэрэ хүн гэрэйнгээ погреб соо нүхэ малтажа байһаар үзэгдөөгүй амитадай яһа оложорхиһон байгаа.

Манай Забайкали хадаа эртэ урдын дурасхаалнуудаар ехэ элбэг, энэнь манай хизаарай үнинэйшье, орёошье түүхэтэй байһые гэршэлнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Үдэ голой баруун гар талада, Хориин аймагай Санномыск гэжэ һуурин тушаа Санный мыс гэжэ газарта шулуун зэбсэгтэ үеын үлэгдэлтэй газар олдожо, республика дотороо мэдээжэ болоһон. Санный мыс болон Ивалгын хотон мэтын эрдэм шэнжэлэл гэдэ һонирхолтой зүйлнүүдые үгэһэн дурасхаалта газарнууд тухай нютагай (аймагай ба республиканска) засагай эмхи зургаануудта һануулгатайгаар тусхай харууһанда абтанхай юм. Мүнөө ондоошье, бага мэдээжэшье дурасхаалнууд баһал хамгаалагдан сахигдаха ушартай. Юуб гэхэдэ, тэдэниие тодорхойгоор шэнжэлжэ эхилбэл, баһа дээрэ дурсагдааша газарнууд мэтэ, гүнзэгы удха шанартай байха юм. Археологиин ямаршье юумэн эрдэм шэнжэлгэдэ үлүү болохогүй бшуу.

Манай Буряад ороной үзэсхэлэнтэ һайхан газар дайдые хэр угһаа хүнэй нюдэндэ дадал болошоһон барилганууд шэмэглэжэ, өөрын онсо шэнжэтэй болгодог. Гол нуга газарые хүбөөлэн, үгышье һаа, хада хабсагайн эрмэгүүдэй гоё һайхан нугалбаряа соогуур, гүбээ толгойнуудай хормойдо гү, али оройдонь ой модотой һудал газарташье шулуулиг добуунуудтай, түхэреэншье, тэбхэршье түхэлтэй обоохойнуудтай, өөдөө ёдойлдоһон шулуун баханатай, холоһоо харахада туйлай томо хайрсаг мэтээр тэбхылдэһэн шулуун хорёотой ушаржа болохо юм.

Заримыень хажууданьшье ошоод, арай гэжэ обёорхоор, нүгөөдүүлынь холоһоо элеэр харагдаха. Тэдэмнай эртэ урдын гуулин гү, али түмэр зэбсэгтэ үе сагуудта ажаһууһан, элдэб соёл болбосоролтой байһан элдэб отогой үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдые хүдөөлһэн газарнууд гээшэ.

Гэхэ зуура гансашье эрдэм шэнжэлэлгын удха шанартай бэшэ, харин газар уһанаймнай таһаршагүй хубинь болошоһон тиимэ гайхамшагта барилга, хүшөөнүүдые хэн нэгэнэй эбдэдэг ябадалтай эбсэжэ болохогүй.

Бидэ, археологууд хадаа эртэ урдын түүхэтэй холбоотой шулуунуудые, хорёонуудые онгилһон, хүдэлгэһэн байһыень харахадаа, сэдьхэлээ яншан байдагбди. Жэшээнь, Зэдын аймагта Шартыкей гэжэ һууринай ойрохи, Зэдэ голой баруун эрьедэ Дэрэстэй һууринһаа дээшэ Хара- Уһан гэжэ газартахи, мүн Сэлэнгэ мүрэнэй зүүн бэедэ Цагаан-Усан һууринда дүтэхэнэ оршодог эртэ урдын хүдөөлэлгын газарнуудай онгилогдоһые хараа һэм. Мүн Царам гэжэ һудалда, Бүрдэн һууринһаа холо бэшэ газарта Тамир мүрэнэй эрьеэр (Хяагтын аймаг), Хёлго мүрэнэй баруун эрьеэр Бэшүүр тосхон тушаа паромой гарсаһаа эхилээд, Дээдэ-Мангирта һуурин хүрэтэр (Бэшүүрэй аймаг) дайралдадаг хүшөөнүүдэй шулуун һууриһаа хүдэлгэгдэһэн, зөөгдэһэн байгаа һэн. Һүүлэй һүүлдэ, 1967 ондо Хяагтын ехэ харгыһаа 212 модондо оршодог Ильма гэжэ һудалдахи гуннуудай мааниин (могилын) шулууе шэрэжэ гаргаһан ушар тон буруу. Иимэ хайхарамжагүй ябадалые яагаад болюулхаб?

Эгээл ехэ шалтагааниинь юун бэ гэхэдэ, олонхи зон археологиин эрдэм тухай юумэ мэдэдэггүй гэжэ дээрэ тэмдэглээ һэмди. Хара багаһаа хойшо харадаг шулуун обоохойнуудые эртэ урда сагай хүнүүдэй хүдөөлэлгын газар гэжэ олонхи зон мэдэнэгүй, харин ямар нэгэн мэдэгдээгүй домог гарбалтай гэжэ тоолодог байна. Хэрбээ үсөөн зон тэрэ шулуунуудые хүдөөлэлгын газар гэжэ мэдээшье һаа, эртэ урдын түүхэтэй, эрдэм шэнжэлэлгын удха шанартай холбоотой гэжэ баһал ойлгоногүй. Тиимэ болохолоороо, зарим зоной тэдэниие эбдэжэ байхые хараашье һаа, һанаагаа зобоногүй бшуу.

Тиимэ һэн туладань түүхэтэ болон дурасхаалта газарнуудые хамгаалха үүргэтэй бүлгэмэй хүдөө нютагуудтахи таһагууд зоной дунда археологиин хүшөө дурасхаалнууд тухай ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа, тиимэ зүйлнүүдэй бии һаань, сомоной Соведүүдые хамжуулан бүридхэлдөө абаха ёһотой.

П. КОНОВАЛОВ,
СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зэдын аймагай Дээдэ-Үшөөтэйдэ олдоһон шулуун хүшөө.

АВТОРАЙ фото.

АХЫН МАЛШАН

Егор Содбоевич Будаев «Улаан Аха» колхоздоо эрхим малшан гэжэ алдартай. Зунай зүлгэ ногоондо үхэрнүүдээ һайса атарлуулан таргалуулжа, унжагай хүйтэн үбэлые бэлэхэнээр дабан гарадаг. Нёдондо 279 хашараг даажа абаад, тэдэнэз һайнаар бэлшээн таргалуулһанай ашаар тус бүриинь 269 килограммтайгаар гүрэндэ тушаагаа һэн. Энэ жэлдэшье Е. С. Будаев амжалтаяа улам арьбадхажа ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. С. Будаев. К. ГАБАЕВАЙ фото.

ХАРЮУСАЛГАТАЙГААР ХАНДАДАГ

Энэ хүн тухай урдань дуулаашьегүй, шарайлжа танихашьегүй байгааб. Аймагай газетэһээ ерэһэн корреспонденттэй үргэн ехэ столой саана һуугаад, табиһан асуудалдань тордиһогүйгөөр харюусажа байхыень дуулахадаа, шэхэеэ һоноршолжо шагнад гээ һэм.

— Тиихэдээ гэмтэ ябадал урданайхиһаа үсөөрөө ха юм даа,— гэжэ аймагай газетын набтархан шамбай бэетэй, нюдэндөө шэлтэй корреспондент лаблаба.

— Хараатайл үсөөрөө гээшэ бээз,—гэжэ столой саана һууһан тэбхэр хара шарайтай, нюргаар үндэр, хёрхо түхэреэн нюдэтэй милиционер харюусаба.

Юундэшьеб даа, энэ милиционерэй хэжэ байһан хүдэлмэрэрнь һонирхохо, һайса танилсаха гэһэн хүсэл сэдьхэлдэм тэрэ дороо түрөөд орхёо һэн.

Бодожо ябаһан бодолоо сэхэ хэлэдэг, юумые байһан соонь ойлгуулха дуратай хүн ха гэжэ тухайлаа бэлэйб. Хөөрэлдөөнэй удаха янзатайе ойлгоод, тэрэ бодожо, малгайгаа абажа үлгэбэ.

Даши Аюшеевич Цыденжаповай эгсэ хорин жэлэй урда сэрэгэй албанһаа бусажа ерээд байхадань, военком дуудажа, юу хэхэ хүсэлэнтэйень һурагшалаа. Милициин хүдэлмэридэ орохо дуратайгаа мэдүүлээ. Удаань хоёр жэлэй милициин һургуули амжалтатайгаар түгэсхэжэ ерээд, дуратай хүдэлмэридөө шуналтайгаар хүдэлжэ захалаа. Хаана хүндэшэг бэ, тиишэ Даши Аюшеевичые эльгээдэг тогтонги заншал бии болоо. Теэд энэньшье гайхалгүй байгаа. Юуб гэхэдэ, тэрэ даалгагдаһан хүдэлмэридөө харюусалга ехэтэйгээр хандадаг байгаа бшуу. Өөр тухайгаа олон үгэ балай хэлэхэ дурагүй.

— Уялгаяа дүүргэхэ манай нангин зорилго ха юм даа. Хамаг юумэн хуу һайн гэжэ яажа хэлэжэ болохоб. Хүшэр сагуудшье байһан, — гэжэ тэрэ хөөрөө һэн.

Совет милициин хүдэлмэриин хэды харюусалгатай, хүндэтэйень бидэнэр мэдэнэбди. Заримдаа ами наһаяашье хайрлангүй, эрид шууд тэмсэл хэхэ саг гарадаг. Аймагай түбтэ уголовно бэдэрэлгын ахалагша лейтенантаар хүдэлжэ байһыень Даши Аюшеевичые Хүдэриин совхоз эльгээһэн юм. Хоёр сельскэ Соведэй газар тэрэнэй мэдэлдэ. Ябашье өөрынь түрэһэн газар. Хүн зоноо һайн мэдэхэ. Энэнь тон шухала ха юм. Гурбан жэлэй туршада нютагайхидайнгаа аюулгүйе нарин нягтаар сахижа байнхай.

Нэгэтэ иимэ ушар болоһон юм. Таряа хуряалга түлэг дундаа ябажа байба. Сельскэ Соведэй депутат Елизавета Михайловна шухала яаралтай дохёо дуулгаба.

— Даши Аюшеевич, городһоо хүдэлхэеэ ерэһэн жолоошоднай ятараа нэтэршоо гээшэб. Элдэб зондо совхозой ороо һэмээхэн доогуур худалдадаг болоол!

Юун болоһыень ухашалан һуражэ абаад, дары түргэн Семеновка тосхон гүйлгэжэ ороо һэн. Жолоошон милиционерые харахадаа, машинаяа байлгажа үгэнгүй, тэрьелжэ ороо. Холо хаана ошохонь һэм. Анатолий Мигунов хара архи уухын түлөө мэшээг ороо һо табан түхэригөөр худалдаа бшуу. Хэһэн зэмээ бүри мүһэн харюусажа һалаа һэн. Һогтуугаар машинын жолоодо ябагшадтай эбсэдэггүй. Гайтайхан һогтуу болонхой Дружинин Улаан-Үдэһөө ерэһэн хабсарагшадай бригадын 6 гэшүүниие шэрэжэ ябаһаар баһал баригдаа.

Эдэ мэтын жэшээ, баримтануудые дурдаха болоо һаа, олон ааб даа. Нүхэр Цыденжапов хүн зоной дунда ходо һэргылэмжын хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Энээнэйнь ашаар архи уугаад, гэд бүлээ шууюулдаг совхозой хүдэлмэришэд А. Брянский, тракторист Г. Дашиев гэгшэд заһаржа, зүб замда ороһон байха юм. Участково милиционер Даши Аюшеевичэй мэдэлдэ Хяагтын аймагай Шара голой, Хүдэри Сомоной сельскэ Соведүүдэй мэдэлэй газарородог юм. Тэрэ багаханшье дутагдалнуудтай эбсэнгүй, уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байдаг.

Ц. ХАМАЕВ.

АХА ДУУ ТУВАДА

Тувагай АССР Красноярска хизаар хоёрой хилэ дээрэ Саянский гэжэ нэрэтэй хүдэлмэришэдэй шэнэ тосхон ургажа эхилбэ. Даб дээрэ тэндэ геофизигүүд, геологууд ба шэнжэлхы партиин хүдэлмэришэд байрланхай юм.

1966 ондо геолог А. К. Сибилев эгээн түрүүлэн асбестын баян хэбтэшэ эндэ олоһон байгаа. Тэрэнь Ураалдахи Баженовскэ, манай АК-Довуракска асбестһаа шанараараа жаахашье дутадаггүй.

Асбестын баян хэбтэшые дүүрэнээр шэнжэлхын тула Саянай геологууд горитой хүдэлмэри хэнэ. Байгаалиин түүхэй эдые байра дээрэнь үйлэдбэрилжэ, продукци гаргадаг болохо зорилготой тусгаар фабрика 1972 онһоо эндэ баригдажа эхилхээр хараалагдана.

• • •

Эхэ оронoймнай ниислэл— Москва хотодо үнгэржэ байһан автономито республикануудай гар урлалай выставкэдэ Тувын АССР-һээ 30 гаран скульпторнууд, графигууд болон уран зураашад хабаадалсана. Тэдэнэрэй бүтээһэн 175 хүдэлмэритэй Москвагай шүүмжэлхы харагшад танилсажа эхилэнхэй.

• • •

Республикымнай худалдаа наймаанай министерствын дэргэдэ наймаалагшад, эдеэ шанагшад болон кассирнуудые бэлдэхэ һуралсалай комбинат хүдэлмэрилнэ.

Эндэ һураһан басагад, хүбүүд мэргэжэл абахаһаа гадна, бэлэдхэлэй курсда һуралсаад, совет худалдаа наймаанай дээдэ һургуулида заочноор һуралсаха аргатай.

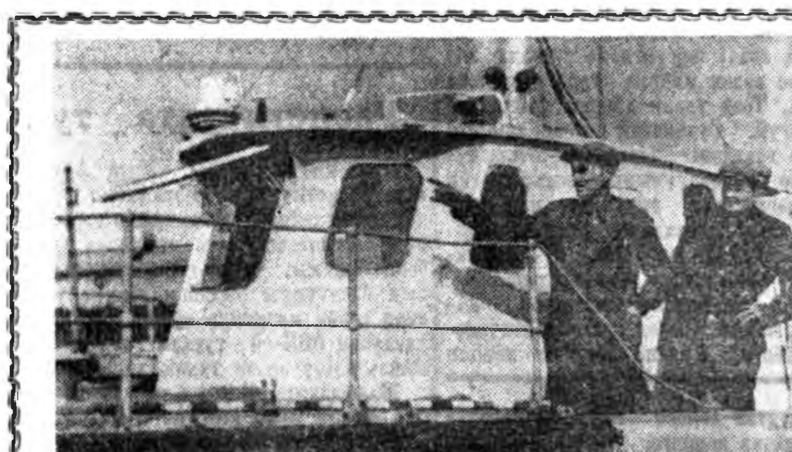
Тус комбинадта ерээдүйн 59 тогоошон, 82 наймаалагша һуралсана. Һаяар тэдэнэр мэргэжэлээ шудалаад, Кызыл, Ак-Довурак, Хову-Аксы болон бусад хото, һууринуудай магазин ба столовонуудта хүдэлмэрилхэеэ эльгээгдэхэнь.

• • •

Тувын ой тайгын баялиг олондо мэдээжэ юм. Үнгэрһэн агнуүриин хаһа баян байба. Жэшээлхэдэ, Хемчигэй госпромхозой ангуушан Ооржак Балган гэдэг 474 хэрмэ, тэрэнэй нүхэр Михаил Шагарин 90 булга ба 90 хэрмэ, Сыстыг-Хемскэ промхозой АК Дамакай 34 булга, 74 хэрмэ бариһан байна.

Ой тайгаар ангай мүр мүшхэгшэдэй хүсөөр хамтадаа 110 мянган хэрмэнэй, 5 мянга гаран булганай болон бусад үнэтэ арһан бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагдаһан. Тиигэжэ манай республика ангай арһа гүрэндэ тушааха түсэбөө 110 процент дүүргэһэн.

Н. ЧЕЛИЗОВ.

УҺАН ЗАМШАДАЙ ХАРИЛСААН

Улаан-Үдын пристаниин уһан замшад Монголой уһан замшадтай нягта холбоотой болоһон. Эдэнэр монгол нүхэдтөө шадаха зэргээрээ туһа хүргэжэ байдаг. Тиигэжэ жэл бүри суднануудтань заһабари хэнэ. Мүнөө жэлдэ эдэнэр монгол нүхэдтөө дүрбэн суднануудые һайн шанартайгаар заһабарилжа үгөө.

Һаяшаг Монголой бүлэг уһан замшад Улаан-Үдэ ерэбэ. Булта суднануудтань заһабари хэгдэһэн байгаа. Монголой «Сэлэнгэ» теплоходой капитан Ойдоб баяр баясхалантайгаар:

— Манай захилые иимэ түргэнөөр, һайн шанартайгаар дүүргэһэндэнь омогорхонсбди. Зунай үедэ һаадгүйгөөр ашаа шэрэхэ байхабди,—гээд хэлээ һэн.

Монголой уһан замшад жэлһээ жэл бүри ехэ ашаа уһан дээгүүр шэрэнэ. Байгша оной зун эдэнэр Булганай аймагай ажалшадта ашаа шэрэдэг болохонь. Тиимэһээ хүсэ ехэтэй суднанууд бүри олоор хэрэгтэй болоно бшуу. Улаан-Үдын пристаниин хүдэлмэришэд энэ бүгэдые һайн ойлгодог. Тиимэһээ Монгол нүхэдтөө бүри ехээр туһалха гэжэ оролдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Сэлэнгэ» теплоходой капитан Ойдоб, Т. В. Андреевтэй нүхэд ёһоор хөөрэлдэжэ байна.

Д. БАЛДАНОВ.

Ахасаран Линховоин
Килиманджарын хормойгоор
Закай тэмдэглэл

3. БУРУНДИ*)

Удааншье ниидэбэгүйбди. Доошоо харахадамнай, бүлэг бүлэг пальмын үдхэн ойнууд, бананай плантацинууд. Бүхы газарынь эдлүүрнин болгогдоhон. Хада, гүбээнүүдыньшье оройhоо оёор хүрэтэрөө тэбсэг, тэбсэгээр зохёожо, элдэб ургамал тарижархиhан. Энээгээрньшье бодоходо, Бурунди арад ехэл ажалша зон байна гэжэ ойлгохоор.

Республикын ниислэл Бужумбур хотодо буубабди. Энэ город Танганьика нуурай эрьедэ, мүнхэ ногоон ургамалнуудай дунда оршоно. Халуун Африкын эгээл hайхан городуудай нэгэн гээшэ ха. Хүн зониинь 75 мянган. Элдэб маягай, ехэтэй, багатай, тойроод саадтай гэрнүүд. Үнгэ бүриин галнуудаар тунхаглал — рекламанууд ялагашалдана.

Бидэнние Бурундиин информациин министерствын түлөөлэгшэд, манай посольствынхид, тэндэхи университедтэ хүдэлжэ байhан манай мэргэжэлтэд болон эмшэд угтажа ерээ hэн. Африкынхидэй аманhаа «здравствуйте, товарищи!» гэhэн үгэород хэлэн дээрэ дуулаха да жэгтэйхэн лэ аятай байгаа hэн. Бэхи бүхэ бэетэй, сэбэр шарайтай нэгэ африканец түрүүлэн ерэжэ, ород хэлэн дээрэ нигэжэ хандаба:

— Би үнинhөө хойшо ород зон, совет артистнууд минии орондо ерэгшэ hай даа гэжэ hанагша hэм. Һанаhан хэрэгэйнгээ мүнөө бүтэhэндэнь ехэл баярланаб. Би табан жэлдэ Ленинградай университедтэ hураа hэм. Табан жэл мэдээгүй байтарни, зүүдэн шэнгеэр үнгэршөө бэлэй. Хэзээ Ленинградаа ошохо гээшэбиб гэжэ үргэлжэ hанадагби.

Тэрэмнай гэгээрэлэй академиин президент байгаа. Аэровокзалhаа городой центр хүрэтэр машинаяа ехэ бэрхээр жолоодон ябаха зуураа, Ленинград, Донецк, Львов, Ульяновск, Москва хотонууд тухай олон юумэ асууна. Һуража байха зуураа, эдэ городуудта ябаhан, практикаяа гараhан байгаа.

— Энэ орондомнай саhан гэжэ үгы юм шуу даа. Хада дээрэhээ санаар халтирhайб гэжэ hанагдаха юм. Би Комароводо ехэ дуратай. тэндэ амаралтынгаа үдэрые үнгэргэгшэ hэм. Уhанда шунгагша, онгосоор ябагша hэмди. Үбэлдөө санаар, шаргаар халтирдаг бэлэйбди. Заримандаа саhа руу хүмэригдэдэг hааб даа. Манай эндэхи Танганьика нуурта шунгахаар, онгоcоор ябахаар, загаhа барихаар юм, — гэжэ саашань хөөрэнэ.

Манай асууhан юумэндэ яhала дуратайгаар харюусана: «Бурундида 3,5 миллион хүн hууна. Африка соогоо эгээл олон хүн зонтой орон юм. Гүрэнэйнь хэлэн кирунди. Олон зомнай французаар мэдэнэ. XIX зуунай үедэ немецүүдэй гарта байhанаа, түрүүшын дайнай hүүлээр Бельгиин мандатна газар болоо. Хоёрдохи дайнhаа хойшо ООН-ой Генеральна Ассамблей хадаа Бельгиин мэдэлдэ оруулжархёо hэн. Африкын оронуудта капиталис гүрэнүүдэй hабарhаа мултархын түлөө хүдэлөөнэй үргэдэхэдэ, манай орондо политическэ партинууд тогтожо, өөрын мэдэлтэй болохо эрилтэнүүдые хэдэг болоо. Имэ ушарhаа ООН-ой Генеральна Ассамблейн тогтоолой ёhoop, 1962 ондо Бурунди бэеэ дааhан аад, хаантай гүрэн болоо. 1966 ондо полковник М. Мичомберын хүтэлбэреэр урбалта боложо, хаанта засаг усадхагдаад, Бурунди республика болоо hэн. Полковник Мичомберо президент боложо, засагаа бариhан, Конституци, парламент гэжэ үгы.

Жэгтэй hайхан газарнуудаар ябанабди. Үндэр, ташалан, хабшалнуудаа тэрээн бүринь тааруулжа, гайхалтай бэрхээр гоёожо ажаллаhан байна. Ой болобо. Харгын hалаанууд нишэ тиишээ, хоёр дабхар гэрнүүд тээшэ ошоно. Ябаhаар үргэн гэгшын тэгшэ газарта гарабабди. Шоссе харгынь ехэ hайн. Бүхы орон соогоо 5270 километр харгытай юм байна. Город харагдаба. Хада дээрэ бариhан мүнөө сагай түхэлтэй үндэр гэрнүүд. Тэдэнэй урда тээ дээшээ арбаад метр болохо католическа хэрээhэн. Энэ юун гэр гээшэб гэжэ hурахадамнай, президент хөөрэнэ.

— Танай концертнүүд энэ гэр соо гараха. Энэ хадаа бүхы Зүүн Африкадахи эгээн ехэ колледж hургуули. Энээнние римскэ папа барюулhан юм. Энэ hургуулида илангаяа Зүүн Африкадахи оронуудай үхибүүдые hургажа, католическа ламанарые бэлдэнэ. Тэрэ зүүн гар тээхи гэртэ интернат. Ватиканай гарынь эндэ хүрэхөөр шадалтай ута байна бшуу даа, — гэжэ хөөрэhөөр, машинаяа түб үйлсэ руу гаргажа, гостиницын үүдэндэ абажа ерэбэ.

Түрүүшымнай концерт тэрэл колледждэ болобо. Городой хамаг барагтай зониинь — засагаа баригшад, интеллигенци байба хэбэртэй. Бидэ тон түрүүшын артистнууд байбабди. Концертыемнай айхабтар hайнаар хүлеэжэ абаа. Ородой, мүн баруун оронуудай классическа дуунууд дуулагдаа. Манай Сибирь тухай ташха ондоогоор ойлгодог зон байгаа. Теэд Массноэ гэгшын романс, Мефистофелиин куплетүүдые, Вердиин аринуудые ёhотойл Сибиринн хүнэй дуулахые үзэхэдөө, ондоогоор хандажа эхилбэ. Колледжын нэгэ ударидагша католик ламаhаа Бурундида оперно театр хэзээ бии болохо гээшэб гэжэ hурахадам, тэрэ ехэ сошоhон, айhан шэнги боложо, гараа хүдэлгэн хэлэбэ: «Хэзээшье болохогүй. Юрэдөөл, hая нааша болохогүй даа. Тиимэ дээгүүр юумэн тухай эдэ зоной hанаханьшье бэрхэ. Тингээдшье юу хэхэб даа, тэрээнhээ ямар олзо гарахаб даа»...

Африкын оронуудые дарлажа, арад зонойнь шүүhэ шэмэ шобто хүхэхэhөө бэшэ зорилгогүй энэ ламбагай саашань хэлэхэдэ: «Сибирьтэ оперно театр юундэ хэрэгтэй юм? Хэн тэрээндэ ябаха юм? Тэндэ түрэhэн сагhаа хойшо ангаи арhа мүрhөө тайладаггүй, зэрлиг зон байна ха юм» — гэбэ.

— Хүлисыт, ноён. Би Сибирьтэ түрэhэн, тэндээ хүн болоhон, мүнөөшье байдаг хүн урдатнай байнаб. Классическа хүгжэм гээшэ сибириинхидэй шухала хэрэгсэлынь болошоо юм лэ.

— Би тан тухай хэлэнэ бэшэб даа. Та европейскэ ёhоной хүмүүжэл абаhан онсо нэгэн аабта даа.

— Би Сибирьтээл байжа, гол hургаалаа абаhан хүм, — гэhээр байтарни, багшанар, студентнэр хажуудам ерэжэ амаршалба, автограф эрибэ. Эдэнтэй дуугаралсаhaap, автографоо үгэhөөр байха зуураа, тэрэ ламбагайе ажаглажал байгааб. Тэрэм хажуу тээшээ ошоод, боложо байhан юумые шэртэн харана хэбэртэй. Сэдьхэлдэнь нилээд лэ найргүй байжа болоо ёhотой: Африкын зониие үгэ дуугүй мал шэнги болгохо гэжэ Ватиканай ламанарай үни удаан саг соо оролдожо байгуулhан ёhонуудынь үндэhөөрөө үмхиржэ байна бшуу даа. Войничой «Овод» гэжэ романай герой кардинал Монтанеллиин хуби заяан энэ ламые хүлеэжэ байна юм гү даа. Һүзэгтэй зонойнгоо бидэнние хайшаа ехээр үнэн зүрхэнhөө хүндэлжэ байhысны харажал байгаа hэн. Досоонь ямар hанал бодолой түрэжэ байhыень хэн мэдэхэб даа, хороо бусалжа, хоолойгоо татажа байгаа юм гү? Ягаа хээгээшье hаа, ябахадамнай гараа арбагануулжа, шиидхэлгын дохёо үгөө hэн.

Бурундида засагаа барижа байhан нэгэ парти байна. Мүнөө түрүүлэгшэнь байгааша М. Мичомберо тэрээнние 1966 ондо тогтоогоо. Арад зонойнгоо ажабайдалые дээшэлүүлхэ, гүрэнэйнгөө экономикые hэргээхэ гэhэн зорилготой парти юм ха. Экономиконьшье ехэл муу. Зонойнь 90 процент хүдөө ажалда. Харин, илангаяа Бельгиин капиталай гарта юм ха. Гүрэнэй сектор гэжэ тон багахан. Банан, фасоль, маниоко, сорго, батат, кукуруза, арахис, шэнисэ, байгар, картофель ургуулна. Ондоо тээшэнь наймаанда кофе, хлопок, сай гаргана.

Урдань ниислэл байhан Бутаре хото ошожо ябаха зуураа, газар оронойнь hайханда тогтожо харадаг байгаабди. Гансашье хүнгүй нютаг гээшэ гү даа гэжэ hанаhаар байтарнай, гэнтэ үдхэн hөөгүүдэй доронhоо нюдэнэйнгөө, шүдэнэйнгөө сагаание ялагануулhан буржагар хара толгойнууд бултайлдаха юм.

Бутаре городто театршуу юумэн үгы. Теэд тэрэ городойхимнай хэдыхэн час соо 2.000 хүнэй hууритай, артистнуудай гараха сценэтэй театр хулhаар барижархёо hэн. Долоон часта ерэхэдэмнай, электричество, радио оруулжархиhан, микрофон тодхоhон, юумэниинь бүримүhэн бэлэн болошоhон, зон дүүрэн хүүежэ байба. Журам сахигшад хулhан палкануудые бариhан юумэд пальмын набшаhаар хэhэн үүдэ, хананиудые хамгаалжа байна. Концертыемнай хэмгүй ехээр hонирхоhон дээрэhээ министерствэнь гуйжа, бидэ үлэжэ, үшөө хоёр хоножо, үдэрэй хоёр концерт үгөө hэмди. Колледжын студентнүүдые маhай концертдэ ерэхые уялгалаа. Ламанарынь концертнүүдтэ бултандань ябаа. Тэрэ городто үзэгдөөгүй ехэ ушар болоо гээшэ ха. Бүхы газетэ, радионуудынь концертыемнай магтажа бэшэдэг, дамжуулга хэдэг байгаа. Студентнүүдтэй, багшанартай, элдэб хүнүүдтэй уулзалга болоо.

Һөөргөө бусажа ябахадаа, нэгэ хадын тосхоншуу газарта тогтобобди. Хэдыхэн лэ гэр, зүгөөр олон ларёгууд. Эндэ ангай арhаар хэhэн элдэб эсын юумэнүүдые наймаална. Машиныемнай дүүрэн зон тойрошоод, леопардын, пантерын, гиенын, жүhэн бүриин hармагшанай, могойн болон элдэб амитадай хүсэд элдэгдээгүй арhануудые дурадхана. Тэрэ орондоо суутай ангуушад эндэ байна. Зэбсэгынь — номо, hурша, үшөө үлеэжэ буудадаг хулhан буу. Метрhээ үлүүхэн хүнды хулhанай нүхэ уруу шулуу гү даа, али ондоошье хатуу юумэ хээд, амияа досоошонь татажа, татажа үлеэжэрхихэдэнь, «hомониинь» hүрэжэ, бүри холо байhан юумэ тудаад, алажархихыень хараабди. Гайхалтай гоё бэенүүдэйнь түргөөр аад, зохидоор хүдэлхые hайхашаан хаража удаан болоо hэмди. Бараануудаа гэнтэ дээшэнь хаяад абаха юм, гэнтэ газарта хаяжа, дээрэhээнь нюсэгэн хүлөөрөө дэбhэд гээд, абажа hэжэрээд, харагты, үhэниинь үнгэгдэнэгүй гэжэ харуулна.

Кабардино-Балкариин дуушан Наталья Гастагиева бидэ хоёр «Президa убурунди» гэжэ олондо мэдээжэ дууень сээжэлдээбди. Шэнэ байдал тухай энэ дуунайнь удха иимэ:

Хоорондоо юундэ хёморхомнайб,
Хүсэеэ бултадаа нэгэдэе;
Манай орон нютагта түрүү ёhо болохо
Эрхэ сүлөө, ажал, прогресс.

Концертээ энэ дуугаар дүүргэдэг байгаабди. Хүгжэмэйнь эхилхэлээр, зал соо шууяжа, дуунай аялгада тааралдуулан, альгаа ташалдаха юм. Куплет бүриинь hүүлээр туйлай ехэ шууяан, хашхаралдаан болоно. Дуунай дүүрэхэлээр, вулкан тэhэршэбэ, газар хүдэлшэбэ гэжэ hанахаар нээрэлдэшэнэ: огсом түргэн эдэ зон баярлаhанаа мэдүүлхэнь тэрэ. Бидэ баруун гараа үргэжэ, гурбан хургаа ёдойлгоод: «Һарамбэ, hарамбэ, hарамбэ!» гэжэ гурба дахин хэлэхэдэмнай, байгаашад бултадаа даган дууряалдана. «Һарамбэ» гээшэнь «хэлхеэ холбоон» гэhэн үгэ.

Бидэ Бурунди уласай үндэhэн хэлэн болохо кирунди хэлэн дээрэнь дуулаа hэмди. Тус орондо hуудаг арад барагсаан энэ хэлээр хэлэдэг байна. Хэды ехэ баярай үгэ, Советскэ Союзда зорюулhан hайн үгэ, юрөөлнүүд хэлэгдээ гээшэб! Зал соо хайша хэрэг байха нэгэншье хүн үгы, бултандаа бодошоод, «Һарамбэ!» гэлдэн, нэгэ хэhэг хашхаралдажа байха юм. Руандада байдаг манай посол Афанасенкын искусство гээшэ арадай сэдьхэлдэ хайшаа нүлөөтэйб гэhыень hанаандаа оруулжа байгаа hэм.

Энэ ороной промышленность ехэл гээгдэнхэй. Туулга, зэд, алта, вольфрам бага зэргээр малтана. Промышленностиин зуугаад предприятитай юм хаш даа. Тэрэньшье жэжэхэнүүд, ехэ үтэли түхеэрэлгэтэй, ехэнхидээ хүдөө ажахын продукци болбосоруулна. Хүдөө ажахын зэр зэмсэг хэдэг, мылэ шанадаг, цемент, шэрэ гаргадаг түхеэрэлгэнүүд бии гэнэ. Харин гүрэнүүдтэ гаргадаг юумэниинь гэхэдэ, дэлхэй дээрэхи тон hайн сортын кофе, арhан, хлопок, сай. Эдээн соонь кофе бүхы экспортынь 80 процент болоно. Хариhаа машинануудые, элдэб түхеэрэлгэ, эдеэ хоолой зүйл, бүд оруулна.

1970 оной декабрь. Тропигой наранай элшэээр хэды шаруулагданаб, уhандань орогдоноб? Танганьика нуурай эрьеэр хэдэн зуун модон соо зурыhан торгон элhэн дээрэ хэбтэжэ, элhэн оёортой уhандань шунгажа ханашагүй.

Бужумбурhaa 15—20 модоной газарта, үндэр эрье дээрэ томо гэгшын шулуун. Энээн дээрэ английскэ аяншалагша Д. Ливингстон Г. Стенли хоёрой нэрэнүүд hиилээтэй байна. Энэ хоёр аяншалагшад эгээл эндэ уулзаhан байгаа ха. Ливингстоной үдхэн, шигүү модон соо ябаhаар, hураггүйгөөр үгы болошоходонь, Американ «Нью-Йорк геральд» газетэ тэрээнние бэдэрүүлжэ, сэрэгэй корреспондент Стенлиие эльгээгээ. Тэрэнь Ливингстониие эгээл эндэ олоhон байгаа. Ливингстон эндэ ябаха зуураа, Викториин хүүюур, Ширва, Ньясса, Танганьика нуурнуудые, энэ халуун орондохи урдань мэдэгдэхэгүй байhан нютагуудые олоо. Ливингстон өөрөө миссионер, эмшэншье hаа, английскэ фабрикануудта хэрэгтэй болохо түүхэй эдлэлтэй газарнуудые, аралжаа наймаанай харгы зам олооб гэдэг hэн. Стенли гээшэнь Ливингстониие бэдэржэ, 1875—77 онуудта Конго мүрэнэй адаг ерээд, эндэhээ 1887—89 онуудта Африка руу улам саашаа шургажа, европейскэ колонизаторнуудта харгы гаргажа үгөө hэн. Хожомоо тэдэнь Африкые таhар удар татажа эзэмдээд, энэ hайхан ороной арад зониие олон жэлэй туршада богоол болгон дарлаа, хүгжэлгэ, хүмүүжэлгыень гол таhа барижа, урда эртэ сагайнь үтэли байдалhаа саашань табяагүй.

Хоёр аяншалагшадай уулзаhан газарта байгааша хүшөө шулуу харахадаа, энэ хадаа гансашье тэдэнэй уулзалгынь дурасхаал бэшэ, Зүүн Африкын арадые эзэмдэхэ доромжолхын тула жэгшүүритэ шэрүүнээр орожо эхилhэнэй дурасхаал гээшэ ха даа гэжэ hанаандам ороо бэлэй. Африкын зарим оронууд эрхэ сүлөөгөө олоо. Гэбэшье колонизаторнуудай шунахай, зэрлиг аашануудай хойшолон hалаагүй. Бурундиие абаад ерэхэдэ, хүсэд бэеэ даатараа хэмгүй ехэ ажал хэхэ байна. даа. Тоншье гээгдэнги hула экономико, арадынь барагсаан үзэг бэшэг мэдэхэгүй, гуйраншанай байдалтай, олониитэ ажалшадые үмхирүүлжэ байhан элдэб үбшэн — эдэ бүхэние диилэжэ гараха ёhотой байна.

Байгаалиингаа талаар хоморой hайхан энэ оронhоо мордоходоо. айхабтар хүндэ ажалаа амжалтатай бүтээжэ, арюун hайхан харгыдаа түргөөр орохыень хүсөө hэмди.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

*) *Үргэлжэлэл. Эхиниинь манай газетын апрелиин 30-най, майн 7-ной номернуудта.*

ДҮРБЭН ҺУУРИ ГЭДЭРГЭЭ...

ФУТБОЛ

СССР-эй «А» класста наададаг зургаадахи зонын футболистнууд ээлжээтэ—дүрбэдэхи уулзалгаяа майн 10-да үнгэргэhэн байна. Уулзалгань иимэ тоотойгоор дүүрээ гэбэл:

«Томлес» (Томск) — «Сэлэнгэ» (Улаан-Үдэ)—2:1, «Дзержинец» (Новосибирск) — «Старт» (Ангарск) — 0:0, «Иртыш» (Омск)—СКА (Шэтэ) — 1:0, «Зауралец» (Курган) — «Амур» (Благовещенск)—3:0, «Восток» (Усть-Каменогорск) — «Луч» (Владивосток)—0:1, «Спартак» (Семипалатинск)—«Сахалин» (Южно-Сахалинск)—2:0, «Трактор» (Павлодар)—СКА (Хабаровск)—1:1, «Динамо» (Целиноград)—«Вулкан» (Петропавловск-на-Камчатке) — 3:0, «Аэрофлот» (Эрхүү) — «Автомобилист» (Красноярск)—0:3, «Металлург» (Новокузнецк) — «Динамо» (Барнаул)—2:1.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бумбэгэ
1. «Томлес» Томск	4	4	0	0	7:2+5
2. «Спартак» Семипалат.	4	3	1	0	6:0+6
3. «Луч» Владивосток	4	3	1	0	3:0+3
4. «Автомобилист» Кр-ярск.	3	3	0	0	11:1+10
5. «Восток» Усть-Кам.	4	3	0	1	5:1+4
6. «Дзержинец» Н-Сибир.	4	2	1	1	5:2+3
7. «Динамо» Целиноград	4	2	1	1	5:2+3
8. «Иртыш» Омск	4	2	1	1	3:3±0
9. «Зауралец» Курган	4	1	2	1	3:1+2
10. «Трактор» Павлодар	3	1	1	1	4:2+2
11. Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	4	1	1	2	4:6−2
12. «Старт» Ангарск	4	1	1	2	1:3−2
13. «Сахалин» Юж-Сах.	4	1	0	3	2:5−3
14. «Динамо» Барнаул	3	1	0	2	3:6−3
15. «Металлург» Новокуз.	3	1	0	2	3:6−3
16. «Амур» Благовещенск	3	1	0	2	1:4−3
17. «Аэрофлот» Эрхүү	3	1	0	2	1:5−4
18. СКА Хабаровск	4	0	2	2	1:6−5
19. СКА Шэтэ	4	0	1	3	1:4−3
20. «Вулкан» П.-Камчатск	4	0	0	4	0:9−9

Манай «Сэлэнгэ» команда ээлжээтэ наадаяа өөрынгөө стадион дээрэ майн 16-да үнгэргэхэнь. Айлшаар манайда Павлодарай «Трактор» команда ерэхэ болонхой. Наадаяа үдэрэй часhаа эхилхэ.

АЖАГЛАЛТА: СССР-эй «А» класай 2-дохи, 6-дахи зононуудта наададаг футболистнуудай команда шүүбэл — гурбан, тэнсэбэл — [illegible], шүүгдэбэл—ноль очко өөhэдтэ шүүлхэ болонхой.

ГАЗЕТЭНҮҮДЭЙ ЗАНШАЛТА ЭСТАФЕТ

Хорнин аймагай «Шэнэ Үдэ», Яруунын «Улаан туяа» газэтэнүүдэй шанда хүртэхын түлөө заншалта урилдаан майн 9-нэй үдэр Хори, Нарhата нютагуудта үнгэргэгдэбэ.

Тус мүрысөөндэ гурба-гурбан бүлэг хабаадаа. 8-дахи класс хүрэтэр hурагшад түрүүшын бүлэг болоhон. 9—10 классуудайхид 2-дохи бүлэг, hүүлшын бүлэг ехэшүүлhээ бүридэhэн байгаа.

«Улаан туяа» газетын шанда нэгэдэхи бүлэг coohoo Үльдэргын дунда hургуули, ахалагша классуудhaa Нарhатын дунда hургуулиин hурагшад, ехэшүүлэй дундаhаа Нарhатын дунда hургуулиин багшанар хүртэhэн байна. Яруунын аймагай газетын эстафетэдэ хамтадаа 18 команда хабаадалсаа.

«Шэнэ Үдэ» газетын шанда хүртэхын түлөө [illegible] хан тэмсэл 10 командын дунда болоhон бай[illegible]

Найман жэлэй hургуулинуудай дундаhaa [illegible] найман жэлэй hургуули 1-дэхи hуури эзэлээ.

Хориин ба Үдын дунда hургуулинуудай [illegible] классуудай hурагшад тэн тэрээ харайлдажа, [illegible] hүүлдэ үдөөрхин булиhан байна. Тиин 2-дохи бүл[illegible] hoo Үдын дунда hургуули аймагайнгаа газетын [illegible]та эстафетын шанда хүртэхэ золтой байба.

Ехэшүүлэй дундаhаа Үдын совхозой команда—[illegible] райцентрээрхин 2-дохи, Дээдэ-Тайлсын команда [illegible]хи hуури эзэлжэ, шанда хүртэбэ.

Ж. ЦЫДЫПО[В]
П. ЦЫДЫПО[В]

ЭДИТА ПЬЕХА ДУУЛАНА...

Эстрадна концертнүүдые хүн зон олоороо хараха дуратай байдаг. Илангаяа джаз ансамбльда, мүн дуу дуулалгада залуушуул дурлана. Орон доторхи суута дуу, хүгжэмэй ансамбльнууд анхандаа студентнүүдэй бүлгэмүүдhээ бүридэhэн байдаг. Тингэжэ түрүүн Ленинградай консерваторидо студентнүүдэй творческо коллектив бии боложо, тэрэниие композитор А. Броневицкий хүтэлбэрилдэг болоо hэн.

Табяад онуудта эндэ «Дружба» ансамбль эхидхэгдэжэ, тэрээндэ гансал эрэшүүл наададаг hэн. Удаань нүхэр А. Броневицкий залуу дуушан Эдита Пьехые ансамбльдаа асарhан байгаа. Ленинградай университедтэ hурадаг энэ басаган богонихон болзор соо зоной дура татаа бшуу. Тэрэ дэлхэйн олон гүрэнүүдтэ «Дружба» ансамбльтаяа аяншалhан байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Гастролиин үедэ. Доодо таладань суута дуушан Эдита Пьеха.

ТАСС-ай фотохронико.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Индохитадай тэмсэгшэ арадуудтай hаналаа нэгэдэлгын кампаниин амжалта

ПАРИЖ. (ТАСС). Америкын эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү тэмсэгшэ Индохитадай арадуудтай Францийн ажалшадай hаналаа нэгэдэлгын хоёр неделиин кампани майн 8 ба 9-нэй үдэрнүүдтэ бүхы Франци дотор үнгэргэгдэhэн hүр жабхаланта жагсаалнуудаар түгэсэбэ.

Мүнөөнэй кампани үнгэргэхэ уряада гараа табиhан эмхинүүд США-гай бүхы сэрэгүүдые Индохитадhаа бултыень гаргатар, энэ райондо эб найрамдал тогтоогдотор тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ гэhэн шиидхэбэри гаргаба.

ЦЕЙЛОНДОХИ БАЙДАЛ

КОЛОМБО. (ТАСС). Һүүлэй гурбан үдэрэй турша соо Цейлоной зүүн-урда талын модолиг газарнуудта, мүн Анурадхапурын райондо сэрэгэй болон полициин подразделенинүүдэй, үймөөшэдэй отрядуудай хоорондо тулалдаан болобо.

Энэ орон соо 15 мянган үймөөшэд бии гээд хуулита бэшэ мэдээнүүд дотор тоологдодог. Оппозиционно нэгэдэмэл национальна партитай, хархис баяшуултай үймөөшэдэй барисаатай байhыень гэршэлhэн баримтанууд олдобо гээд түрүү хэблэл тэмдэглэнэ.

Арестовалагдаhан, бэеэ тушааhан 8 мянган хүн Коломбо хото шадар баригдажа байдаг. Үймөөндэ тэдэнэй хабаадаhые шалгажа үзэхэ 200 мүрдэгшэдые нэгэдэмэл фронтын правительство томилбо.

ЗОРГООРОО БОЛОҺОН ХУУЛИ БУСА ААША

БАШИНГТОН. (ТАСС). Дээдэ зэргын окружной сүүдэй коридор соо багтахаар бэшэ олон зон. Ори гансахан зэмэтэй — Вьетнамдахи дайсе дүүргэжэ, американ сэрэгүүдые Индохитадhаа гаргаха эрилтэ табихаяа Вашингтоной үйлсэдэ жагсаалаар гараhанайнгаа түлөө зэмэтэй байhандаа түрмэ хяндаhай оёорто хаягдаhан хүбүүд, басагад тэндэ бүлэглэн зогсоно. Тэдэнэй амгалан тайбан жагсаалын полициин шиидамаар, хорото газаар, хиирэнги нохосуудаар угтагдаа бэлэй.

Бусад хэрэгүүдээ хажуу тээшэнь орхёод, жагсаалшадай «хэрэгүүдые» судьянарай сүлөө забгүйгөөр «тамгалжа» эхилhэнhээнь хойшо олон үдэр үнгэрбэ. Тэрэнэр «унаhан малгайгаа абаха забгүйгөөр» хүдэлжэ, энэ үе соо хэдэн мянган «хэрэг» хаража хаяба. Теэд удаан хаража байха заб сүлөөгүй. Судьягай модон алхын «тос» гэхэдэнь—заримашуул яла түлэхөөр, нүгөөдүүлынь—нажар дахин сүүдлэгдэхээр, тиихэдээ магад 90 үдэр соо хаагдахаар, яахашье аргагүй зэмэгүй юм hаа, — заримаиинь табигдахаар шиидхэгдэнэ.

...23-тай Джозеф Сандерсон, 37-той Джордж Достел ээлжээгээ хүлеэжэ байнад. Урдань солдат ябаhан Джозеф мүнөө Вьетнамай дайнда эсэргүүсэн тэмсэнэ. Дайнда эсэргүү май hарын жагсаалда хабаадалсаhанайнгаа түлөө—стадион дээрэ бии болгогдоhон концлагериин решеткын саана хаягдаhан байгаа. Мүнөө тэрэниие сүүдлэжэ байна. Дурсагдаhан хоёр хуули бусаар арестовалагданхайбди гэжэ тоолоно. Засагаархидай хуули буса ааша тухай, хооhо нойтоор, нойргүйгөөр, медицинскэ туhаламжагүйгөөр hуулгажа байhан тухайнь, «тамашадай» дороjолго тухай тэдэнэр хөөрэнэд.

— Теэд хэды удаан сагай үнгэрhэншье hаань, арестовалха эрхэ үгэhэн ордершье манай нюдэндэ харуулаагүй,—гээд баhал лагерьта хаягдаhан Джозеф Коулман хажууhаа дуугарна.

Түрмэнүүдтэ ба полицейскэ участогуудта энээнhээ зааханшье дээрэ бэшэ. Юстициин министерствын дэргэдэхи полициин hабарта ороhон Дональд Прайс иигэжэ хөөрэнэ. Никольсонстридэй полицейскэ 4-дэхи участогай уйтахан камера соо 86 хүн шэглэгдэhэн байгаа. Тэдэнэй олониинь бөөлжөө, ухаагаа алдаа.

Теэд майн эхеэр улад зониие олоорнь сохижо, арестовалhан ушарые зохид таатай гэжэ тоолоод, тэрэ жэшээгээр жагсаалшадтай, арад зонтой тэмсэхыень США-гай бусадшье городуудай засагаархидта юстициин министр. Митчелл дурадхана.

Расистнуудта туhаламжа үзүүлнэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Урда Африкын расистнуудай, Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлэй хоорондо сэрэгэй ба политическэ нягта харилсаа холбоон бии юм. ЮАР-ай правительствын бэелүүлдэг үндэhэн зониие үгы хэхэ гэhэн политика тушаа байгуулагдаhан ООН-ой тусхай комитедэй бэшэг дотор энээн тухай хэлэгдэнэ.

Жэшээлхэдэ, Израильда зохёогдоhон «Узи» гэжэ автомат мүнөө үедэ ЮАР-та бүтээгдэжэ байдаг.

«Мираж» гэжэ француз истребителиин авиадвигателиин зурагай израилиинхидэй гарта ороhоной hүүлээр улам нарижуулан hайжаруулаад, тэдэ зурагуудаа тэдэнэр ЮАР-та дамжуулhан байгаа.

1967 оной июньдэ араб оронуудтэ Израилиин добтолон ороходонь, Урда Африкын сэрэгэй түлөөлэгшэд эзэрхэг түримхэйшүүлэй тактикада hуралсахаяа Израиль ерэhэн байба гээд тэрэ бэшэг дотор хэлэгдэнэ.

«Израиль болбол дүтынгөө хани гүрэн гэжэ ЮАР-ые тоолодогынь үнэн ушар юм»,—гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетэ бэшэнэ.

Сэрэгүүдые шэрэхээр бэлээр тааруулжа болохо самолёдуудые ЮАР-та Холбоото Штадууд худалдадаг.

Түрүүшынгээ ракетэ бүтээхэдэнь ФРГ-гэй хоёр фирмэ ЮАР-та туhална гэhэн мэдээсэл ЮАР-ай правительствын бэелүүлдэг үндэhэн зониие үгы хэхэ гэhэн политика тушаа байгуулагдаhан ООН-ой тусхай комитедтэ «ЮАР-тахи үндэhэн зониие үгы хэлгэдэ эсэргүүсэхэ хүдэлөөн» гэжэ француз эмхи ябуулба.

Үгэсэгшэд—арадай сүүдэй үмэнэ

ЗАНЗИБАР. (ТАСС). Танзаниин олтирог хубиин арадай правительствые унагааха гэhэн харатанай бүлэгые толгойн саазада хүртөөхэ гэжэ Занзибарай сүүд шиидхэбэ. Энээн тухай Занзибарта болоhон олониитын митинг дээрэ сонооhогдобо. Үгэсэлгэдэ хабаадалсагша харата этэгээдүүд митинг дээрэ асаргадажа, улад зондо харуулагдаhан, мүн тэдэнэй харата ябуулгые гэршэлhэн буу зэбсэг болон бусад хэрэгсэлнүүд харуулагдаhан байгаа.

Тэдэ харатад үнгэрэгшэ жэлэй августа соо олтирогууд дээрэ ерэжэ буухадаа, революцида харша нюуса этэгээдүүдтэй холбоо тогтоон, урбалта эмхидхэхэ зорилго табиhан байба. Занзибар дээрэ байдаг Танзаниин арадай хамгаалгын хүсэнүүдэй зарим офицернүүдые үгэдөө оруулха гэжэ үгэсэгшэд hэдэhэн аад, сэрэгэйхидэй hэримжэтэй байhанайнь ашаар тэдэнэй хорото hэдэлгэ таhалдуулагдан, үгэсэгшэд арестовалагдаhан байгаа.

ЭНХИР ЭКРАН

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА. МОСКВА ХАРУУЛНА: 14.00— орон доторхи hонин. 14.05 — hурагшадта зорюулагдаhан дамжуулга. 14.30 — концерт. 15.45 — «Хүшэгээ нээгыт» гэhэн телевизионно шэнжэлэл. 16.55 — миллион арадуудай ленинскэ университет. 17.25 — орон доторхи hонин.

УЛААН-УДЭ ХАРУУЛНА: 17.35 — «Угрюм река» гэhэн уран hайхапай телевизионно фильм (2-дохи серинь). 18.55 — концерт. 19.30 минутаhaa 21.30 минута хүрэтэр амаралта.

МОСКВА ХАРУУЛНА: 21.30— Үнгэтэ телевидени. «Лада» гэhэн фильм-концерт. 22.50 — кинопанорама. 23.30 — миллион арадуудай ленинскэ университет.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА МОСКВА ХАРУУЛНА: 17.35— «Обратной дороги нет» гэhэн уран hайханай телевизионно фильм (2-дохи серинь). 18.45 — арадай хоорой концерт. 19.15 — футбол. Эндэ «Динамо» (М) — «Динамо» (Минск) командануудай наадан.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 20.00 — телепанорама. 20.20 — «Хүдөөгэй час» гэhэн дамжуулга. 21.20 — пианист Ю. Муравьевой концерт.

«ПРАВДА БУРЯТИИ» МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаhанда: «З[illegible] ба хүдөө тосхон» гэhэн түрүү[illegible] шэг. Соведүүдэй съездые угт[illegible] — hунгуулиин окружной ко[illegible] синуудта эльгээhэн нээмэл [illegible] Республикын полинууд дээр[illegible] ТАСС-ай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Са[illegible] хүдэлгэмэ үгэнүүд» гэhэн А. Т[illegible] чёвагай статья. «Механизму[illegible] түрүү аргаар хангаха» г[illegible] Л. Андреевэй статья. Редакци[illegible] почтоhoo.

Гурбадахи хуудаhанда: ТА[СС-]ай материал. СССР-эй Вер[ховно] Соведэй Президиумэй Указ. Хи[лын] саанаhаа мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: А. [illegible]литовай статья. Спорт. Тобшо [мэ]дээсэлнүүд. Соносхолнууд.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-02416. Заказ № 951.